Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 M **Vaststelling van de begrotingsstaat van het Klimaatfonds (M) voor het jaar 2026**

Nr. 2 **MEMORIE VAN TOELICHTING**

INHOUDSOPGAVE

Toegekende en beschikbare middelen **3**

A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel **4**

B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen **5**

1. Leeswijzer **5**

2. Beleidsagenda **7**
Beleidsprioriteiten 7
Belangrijkste beleidsmatige mutaties 9
Stategische Evaluatie Agenda 12

3. Beleidsartikelen **13**
3.1 Beleidsartikel 1 Kernenergie 13
3.2 Beleidsartikel 2 CO2-vrije gascentrales 16
3.3 Beleidsartikel 3 Energie-infrastructuur 18
3.4 Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling 22
3.5 Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb 26
3.6 Beleidsartikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving 30
3.7 Beleidsartikel 7 Onverdeeld 33

4. Bijlagen **35**
Bijlage 1: Totaaloverzicht Klimaatfonds 35
Bijlage 2: Rijksbrede Klimaatfonds bijlage 53

TOEGEKENDE EN BESCHIKBARE MIDDELEN

Normaliter start de Memorie van Toelichting van een (fonds)begroting met de «geraamde uitgaven en ontvangsten». Voor de begroting van het Klimaatfonds is er bewust gekozen om de Memorie van Toelichting te starten met de «toegekende en beschikbare middelen». De reden hiervoor is dat een figuur met de «geraamde uitgaven en ontvangsten» geen informatie zou verschaffen, omdat met het Klimaatfonds enkel middelen worden overgeheveld naar departementale begrotingen. Een nadere toelichting hierop is te lezen in de leeswijzer.

Figuur 1 geeft een overzicht van reeds toegekende- en voor het Meerjarenprogramma Klimaatfonds 2026 (en verder) gereserveerde en nog beschikbare middelen. Daarmee is het grootste deel van de middelen uit het Klimaatfonds bestemd, met uitzondering van het perceel Kernenergie. Op totaalniveau is nog € 13,6 mld vrij te besteden, waarvan € 13,5 mld op het perceel Kernenergie en € 0,1 mld op het perceel Vroege fase opschaling.

Figuur 1 Weergave reserveringen, toegekende- en nog beschikbare middelen Klimaatfonds (bedragen x € 1 mln)

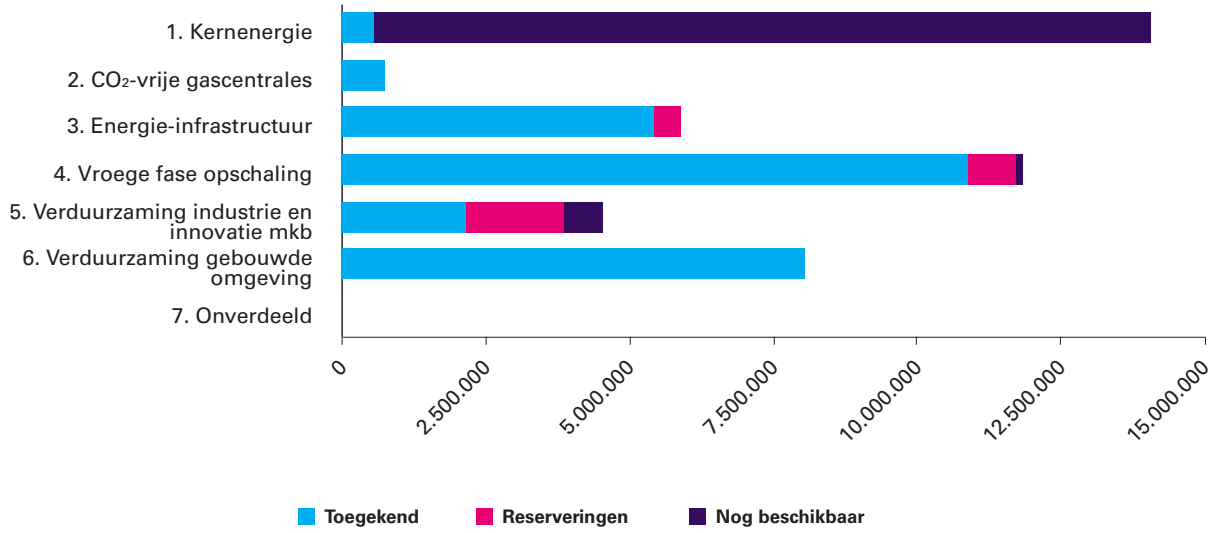

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1
De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Krachtens artikel 4 lid 1 van de Tijdelijke wet Klimaatfonds wordt jaarlijks de begrotingsstaat van het Klimaatfonds vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Klimaat en Groene Groei,

S.T.M. Hermans

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN

Het Ministerie van Klimaat en Groene Groei heeft twee begrotingen:
1. De beleidsbegroting (Hoofdstuk 23 van de Rijksbegroting) en;
2. de fondsbegroting van het Klimaatfonds (Hoofdstuk M van de Rijksbegroting).

Voor u ligt de begroting van het Klimaatfonds.

1. Leeswijzer

Deze leeswijzer gaat in op de volgende onderwerpen:
1. Begrotingsstructuur;
2. Groeiparagraaf;
3. Ondergrenzen toelichtingen.

1. Begrotingsstructuur

Beleidsagenda
Dit onderdeel bevat onder «beleidsprioriteiten» het doel van het Klimaatfonds en de belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de Voorjaarsnota/1e suppletoire begroting Klimaatfonds 2025. Vervolgens worden de belangrijkste beleidsmatige mutaties toegelicht die met de Ontwerpbegroting 2026 zijn verwerkt.

Begrotingsartikelen
In de begrotingsartikelen worden de zes deelprogramma's van het Klimaatfonds beschreven. Daarnaast is begrotingsartikel 7 Onverdeeld opgesteld om toevoegingen en onttrekkingen aan het fonds op te nemen.
1. Kernenergie
2. CO_2-vrije gascentrales
3. Energie-infrastructuur
4. Vroege fase opschaling
5. Verduurzaming industrie en innovatie mkb
6. Verduurzaming gebouwde omgeving
7. Onverdeeld

De opbouw per begrotingsartikel is respectievelijk de algemene doelstelling, de rol en de verantwoordelijkheid van de minister van Klimaat en Groene Groei, de beleidswijzigingen, de tabel met de budgettaire gevolgen van beleid (hierna: budgettaire tabel) met bijbehorende toelichtingen op de financiële instrumenten, een verdiepingstabel en een toelichting op de begrotingsmutaties.

Binnen de begrotingsartikelen zijn de klimaatfondsmiddelen gecategoriseerd naar:

[1] - Toekenning zonder voorwaarde
Maatregelen die zijn toegekend voldoen aan alle voorwaarden (indien die gesteld zijn) en worden direct overgeheveld naar de begroting van het betreffende Ministerie.

[2] - Toekenning onder voorwaarde
Maatregelen die zijn toegekend onder voorwaarden worden in principe toegekend, maar worden pas overgeheveld als aan alle voorwaarden is voldaan.

[3] - Reserveringen
Reserveringen zijn middelen die in principe zijn gereserveerd voor een maatregel, maar nog niet zijn toegekend. Voor reserveringen geldt altijd dat het voorstel nog verder moet worden uitgewerkt (en aan de eventueel aanvullend gestelde voorwaarden moet voldoen). Besluitvorming over reserveringen vindt plaats bij het eerstvolgende Meerjarenprogramma (hierna: MJP26) en wordt dus altijd opnieuw gewogen.

[4] - Resterende middelen
Middelen die nog beschikbaar zijn binnen een begrotingsartikel.

Zie het MJP26 voor meer informatie over de financiele spelregels.

Er is bewust voor gekozen om een verdiepingstabel binnen ieder beleidsartikel (artikel 1 t/m 7) te plaatsen. De verdiepingstabel biedt in het geval van het Klimaatfonds meer informatie dan de budgettaire tabel, want in de verdiepingstabel zijn per artikel de overhevelingen voor het MJP26 te zien. Vanuit het Klimaatfonds worden geen overhevelingen naar private partijen gedaan, maar alleen overhevelingen naar departementale begrotingen.

Bijlagen
Tot slot bevat dit begrotingshoofdstuk twee bijlagen. Bijlage 1 «totaaloverzicht Klimaatfonds» geeft alle toegekende budgetten, reserveringen, verhoudingen modaliteiten per maatregel en uitvoeringskosten weer. Daarnaast wordt in bijlage 2 een totaaloverzicht opgenomen van de huidige situatie van reeds toegekende budgetten op de verschillende departementale begrotingen.

2. Groeiparagraaf

In het kader van het vereenvoudigen van de begrotingsstukken met betrekking tot de bijlagen, zijn de verdiepingsbijlage (een toelichting op de mutaties ten opzichte van de 1e suppletoire begroting) en de bijlage moties en toezeggingen vanaf de Ontwerpbegroting 2026 komen te vervallen. Daarnaast hoeven departementen geen Klimaatfondsbijlage meer toe te voegen aan departementale begroting. Om deze reden wordt enkel aan de Klimaatfondsbegroting een huidige stand van reeds overgehevelde Klimaatfondsmaatregelen weergeven. Hiermee wordt invulling gegeven aan de voorstellen die in de Voorjaarsnota 2025 zijn opgenomen met als doel om alleen bijlagen en overzichten op te nemen waar de Kamer behoefte aan heeft en om informatie niet op verschillende plekken in verschillende stukken aan te bieden (conform de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer, 23 januari 2023).

3. Ondergrenzen toelichtingen

Voor de volledigheid worden in deze begroting alle mutaties toegelicht.

2. Beleidsagenda

Beleidsprioriteiten

Het Klimaatfonds volgt uit artikel 2 lid 1 Tijdelijke wet Klimaatfonds [Stb. 2024, 16]. Artikel 4 lid 1 van diezelfde wet bepaalt dat jaarlijks een formele Klimaatfondsbegroting wordt opgesteld, die als onderdeel van de Rijksbegroting op Prinsjesdag wordt aangeboden aan het parlement. Deze begroting geeft invulling aan dit artikel en bevat een integraal overzicht van de overgehevelde middelen uit het Klimaatfonds naar departementale begrotingen. Daarnaast geeft deze begroting een inzicht in welke middelen nog beschikbaar zijn.

Het Klimaatfonds heeft als doel het faciliteren van maatregelen die bijdragen aan het behalen van de aangescherpte broeikasgasreductie-doelen van tenminste 55% in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050 (artikel 2, eerste en tweede lid Klimaatwet). Daarnaast beoogt het Klimaatfonds bij te dragen aan de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening, economie en samenleving en een rechtvaardige klimaattransitie. Dit gebeurt door middel van het beschikbaar stellen van financiële middelen voor drie specifieke bestedingsdoelen, zoals omschreven in artikel 2 lid 2 Tijdelijke wet Klimaatfonds:

A - een broeikasgasneutrale energievoorziening in 2050;
B - het stimuleren van de implementatie van technieken voor energie-efficiëntie en het stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie en overige broeikasgas-reducerende en circulaire technieken en maatregelen in het bedrijfsleven;
C - het stimuleren van de toepassing van technieken voor energie-efficiëntie, van hernieuwbare energie en van koolstofvastlegging in de gebouwde omgeving.

Om de bovenstaande doelstellingen te kunnen behalen, is het van belang de komende jaren consistent te investeren in klimaatmaatregelen die direct en indirect CO_2-emissies reduceren. Het Klimaatfonds maakt, naast andere instrumenten zoals de SDE++, deze investeringen mogelijk omdat zij de beschikbaarheid van middelen op de middellange termijn garandeert. Daarnaast helpt het fonds om zorgvuldige en integrale besluitvorming over de besteding van deze middelen te borgen. Overheidsuitgaven dragen ook bij aan het realiseren van de randvoorwaarden voor de klimaat- en energietransitie, zoals nieuwe energie-infrastructuur, en faciliteren de noodzakelijke verduurzaming van bepaalde sectoren, zoals industrie en gebouwde omgeving.

In totaal is € 13,6 mld nog niet bestemd voor specifieke maatregelen. Deze middelen vallen vooral onder het perceel Kernenergie (€ 13,5 mld) en Vroege fase opschaling (€ 0,1 mld).

De doelen van het Klimaatfonds zijn verder uitgewerkt tot algemene doelstellingen voor ieder van de zes percelen. De percelen worden in deze begroting aangeduid als «artikelen». De algemene doelstellingen per artikel worden verderop in deze begroting nader toegelicht. De initiële verdeling van middelen was conform de indicatieve budgetverdeling in de Memorie van Toelichting van de Tijdelijke wet Klimaatfonds. De huidige verdeling (toekenningen onder voorwaarde, reserveringen en resterende middelen) van de middelen na verwerking van het MJP26 is als volgt:

– Kernenergie (€ 13,5 mld),
– CO_2-vrije elektriciteitscentrales (€ 0),
– Energie-infrastructuur (€ 1,5 mld),
– Vroege fase opschaling (€ 3,6 mld),
– Verduurzaming industrie en innovatie mkb (€ 2,5 mld),
– Verduurzaming gebouwde omgeving (€ 145,0 mln),
– Onverdeeld (€ 0).

Als gevolg van toevoegingen en afromingen is de totale omvang van het Klimaatfonds gewijzigd. In totaal staat er op dit moment € 21,2 mld op het Klimaatfonds, waarvan een gedeelte voorwaardelijk is toegekend of gereserveerd is voor het MJP26 (namelijk € 7,6 mld).

Tabel 1 Totale omvang Klimaatfonds (bedragen in € 1.000)	
Totaaloverzicht Klimaatfonds	€ x 1.000
Budget bij aanvang	35.000.000
Toekenningen en overhevelingen urgente uitgaven 2022/2023	– 3.973.350
Onttrekking - Dekking generaal beeld voorjaar 2022	– 880.000
Toevoeging - Loon- en prijs bijstelling 2022	82.753
Stand ontwerpbegroting Klimaatfonds MJP 2024	**30.229.403**
Toekenningen en overhevelingen MJP 24	**– 11.006.796**
Toevoeging - Ophoging voorjaarsbesluitvorming Klimaat	807.500
Onttrekking - Dekking generaal beeld voorjaar 2023	– 806.613
Toevoeging - Loon- en prijs bijstelling 2023	1.867.024
Stand ontwerpbegroting Klimaatfonds MJP 2025	**21.090.518**
Toekenningen en overhevelingen MJP 25	**– 4.669.552**
Tussentijdse overhevelingen (NJN en ISB)	– 207.300
Terugvloei van departementale begrotingen (VJN)	80.201
Toevoeging - Loon- en prijs bijstelling 2024	737.093
Hoofdlijnenakkoord - Ophoging perceel Kernenergie	9.500.000
Hoofdlijnenakkoord - Verlaging waterstof en batterijen	– 971.000
Onttrekking - Dekking generale beeld voorjaar 2023	441.000
Toevoeging - Loon- en prijs bijstelling 2023	24.700
Stand ontwerpbegroting Klimaatfonds MJP 2026	**26.025.660**
Toekenningen en overhevelingen MJP 26	**– 5.036.525**
Terugboeking van departementale begrotingen	902.477
Technische verwerking van terugboeking t.b.v. eindejaarsmarge	– 139.040
Dekking generale beeld Voorjaarsnota 2025	– 600.000
Onttrekking wegens wijzigingen in normeren en beprijzend beleid	– 424.000
Toevoeging - Loon- en prijs bijstelling 2025	516.925
Stand ontwerpbegroting Klimaatfonds MJP 2027	**21.245.497**
waarvan voorwaardelijke toekenningen en reserveringen	7.628.434
waarvan nog niet bestemd	13.617.063

Belangrijkste beleidsmatige mutaties

Totaaloverzicht belangrijkste beleidsmatige mutaties t.o.v. vorig jaar

Tabel 1 geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsmatige mutaties ten opzichte van de indicatieve Klimaatfondsbegroting 2025. Dit zijn de grootste en de politiek-relevante mutaties. Aangezien er vanuit het Klimaatfonds geen directe uitgaven kunnen worden gedaan, zijn de middelen overgeboekt naar departementale begrotingen.

Tabel 2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)

	Art.	2025	2026	2027	2028	2029	2030	na 2030	cum
Stand ontwerpbegroting 2025 (inclusief NvW en amendementen)		**757.823**	**2.782.671**	**2.440.173**	**2.936.093**	**2.488.314**	**4.258.611**	**10.361.975**	**26.025.660**
Belangrijkste mutaties									
1e suppletoire begroting 2025									
Kasschuiven	1,2,3,4,5 & 6	– 559.510	– 1.456.144	1.003.219	209.969	285.563	– 2.178.787	2.695.690	
Loon- en Prijsbijstelling	7	15.515	58.691	49.098	57.216	46.493	85.669	204.243	516.925
Korting Klimaatfonds	7		– 200.000	– 200.000	– 200.000				– 600.000
Nota van Wijziging 1e suppletoire begroting 2025									
Kernenergie	1	– 4.800	– 42.854	– 12.707	– 12.373	– 12.168	– 13.310		– 98.212
Energie- infrastructuur	3	– 7.877	– 30.341	– 32.981	– 41.047	– 43.970	133.027	– 25.000	– 48.189
Vroege Fase opschaling	4	15.227	19.227	– 112.767	– 105.353	– 7.314	3.849	– 15.000	– 202.131
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	5	– 170.575	– 80.457	– 218.582	327	– 29.673	– 30.824	– 135.125	– 664.909
Verduurzaming gebouwde omgeving	6	– 200	– 30.000	– 404.000	– 475.500	– 332.100	– 230.500		– 1.472.300
Onverdeeld	7			– 51.000	– 99.000				– 150.000
Mutaties ontwerpbegroting 2026									
Kasschuiven	1,2,3,4,5 & 6	– 24.830	– 188.824	– 617.553	284.936	385.784	243.861	– 83.374	
Kernenergie	1	2.750	– 11.370	– 12.752	– 21.152	– 36.902	– 35.575	– 2.250	– 117.251
Co2-vrije gascentrale	2						– 83.000	– 697.000	– 780.000
Energie- infrastructuur	3		– 216.000	– 49.700	– 115.900	– 93.400	– 56.500	– 35.000	– 566.500
Vroege Fase opschaling	4	54	– 5.536	– 31.865	– 79.260	– 58.427	– 5.062	– 85.260	– 265.356
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	5	– 14.200	– 119.000	– 56.040	– 143.000				– 332.240
Terugboekingen		139.040							
waarvan afgeboekt (blijft via eindejaarsmarge 2026 behouden)*		– 139.040							
Overige mutaties									
Stand ontwerpbegroting 2026		**9.377**	**480.063**	**1.692.543**	**2.195.956**	**2.592.200**	**2.091.459**	**12.183.899**	**21.245.497**

Toelichting

1e suppletoire begroting 2025
In het Voorjaar hebben voornamelijk technische mutaties plaatsgevonden. Denk hierbij aan kasschuiven om middelen in het juiste rimte te zetten zodat de overhevelingen plaats konden vinden. Daarnaast is er loon- en prijsbijstelling toegevoegd aan de begroting en is een bedrag van € 600 mln afgeboekt om bij te dragen aan generale problematiek.

Nota van Wijziging (NvW) 1e suppletoire begroting
Met deze NvW zijn maatregelen naar verschillende departementen overgeheveld. De grootste zijn IKC ETS (€ 497 mln) naar KGG, Nationaal Isolatie Programma (€ 793 mln) naar KGG en Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw (€ 369 mln) naar KGG. Voor Nationaal Isolatieprogramma betreft het een aanvraag voor budget voor voortzetting van de subsidie voor het isoleren van woningen binnen de Investeringssubsidie Duurzame energie en Energiebesparing (ISDE).

Kasschuiven
Op het Klimaatfonds worden kasschuiven gedaan om de middelen in het juiste kasritme te zetten. Hierbij worden ook middelen uit de jaren t/m 2030 verschoven naar 2031 t/m 2035. Dit betreft onder andere kasschuiven op het perceel Energie- infrastructuur (€ 589 mln uit 2025, 2026 en 2027 naar achter t/m 2032), het perceel Vroege fase opschaling (€ 213 mln uit 2025, 2026 en 2027 naar latere jaren t/m 2031) en het perceel Verduurzaming Industrie (€ 166 mln uit 2025 en 2026 naar achter en € 254 mln uit 2035 naar voren). Op deze manier worden de middelen in kasritmes gezet die zo goed mogelijk aansluiten bij de maatregelen waarvoor middelen vooralsnog in het fonds zijn gereserveerd.

Voor de mutaties van de Ontwerpbegroting 2026 wordt alleen ingegaan op de grootste posten binnen de reeks.

Kernenergie: Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming (€ 81 mln)
De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming ontvangt middelen om te intensiveren en het RIVM om de meet- en ongevalsorganisatie te versterken. De maatregel ziet ook op de kennisopbouw stralingsbescherming en het onderzoeksprogramma eindberging radioactief afval.

CO_2-vrije gascentrale: Overboeking KGG
Het Kabinet zet stappen om de tijdige transitie naar eenCO_2-vrij elektriciteitssysteem te realiseren door het aandeel hernieuwbare energie te verhogen. Elektriciteit uit Wind op zee vormt daarbij de ruggengraat van het toekomstige duurzame elektriciteitssysteem. Vanuit het perceel CO_2-vrije gascentrales wordt € 780 miljoen naar de begroting van KGG overgeheveld ten behoeve van prioritaire dekking voor diverse problematiek Wind op zee en IKC ETS. Hiermee is het perceel volledig leeggeboekt.

Energie- infrastructuur: Gebiedsinvesteringen voor inpassen hoogspanningsnet (€ 197 mln)
De gebiedsinvesteringen zijn bedoeld voor alle hoogspanningsprojecten op land met een regionaal effect in de komende vijf jaar. De komende vijf jaar staat een uitbreiding van het hoogspanningsnet gepland waardoor de leefkwaliteit lokaal onevenredig onder druk komt te staan. Met gebiedsinvesteringen wordt de scheve verhouding in lasten en lusten hersteld om benodigd regionaal draagvlak voor huidige en toekomstige

hoogspanningsinfrastructuur te behouden. Daarmee wordt vertraging in de procedures voor het inpassen van hoogspanningsprojecten door een gebrek aan draagvlak, nu en in de toekomst, voorkomen.

WarmtelinQ+ (€ 195 mln)
WarmtelinQ speelt een belangrijke rol in de verduurzaming van de warmtevraag in de provincie Zuid-Holland door duurzame (rest)warmte van de Rotterdamse haven via warmtetransportleidingen naar verschillende lokale warmtenetten te transporteren. Tracé Vlaardingen-Den Haag is in de afrondende fase. Tracé Rijswijk-Leiden (WarmtelinQ+) is het laatste grote tracé dat nog gerealiseerd moet worden. De middelen zijn bedoeld om een bijdrage te leveren aan de verhoogde CAPEX-kosten voor WarmtelinQ+.

Garantieregeling warmtenetten (€ 174,5 mln)
De opschaling van collectieve warmte loopt tegen een barrière aan doordat (met name nieuwe) warmtebedrijven beperkt toegang hebben tot de kapitaalmarkt. Met de Garantieregeling Warmtenetten (GRW) worden staatsgaranties verstrekt waarmee warmtebedrijven tegen aantrekkelijkere voorwaarden vreemd vermogen kunnen aantrekken voor de realisatie van warmtenetten. Het waarborgfonds zal garant staan voor de rente- en aflossingsverplichtingen van warmtebedrijven mits deze aan de selectiecriteria voldoen.

Vroege Fase opschaling: Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (€ 212 mln)
Het kabinet wil opschaling van elektrolyse realiseren. Om die opschaling te realiseren is gerichte ondersteuning van elektrolyseprojecten nodig; alleen met een directe subsidie hebben bedrijven voldoende zekerheid voor het doen van de benodigde investering. Opschaling moet zorgen voor kostprijsreductie en voldoende betaalbaar aanbod zodat normering en beprijzing effectief hun werk kunnen doen.

Overboeking KGG
Er wordt € 318 mln naar de begroting van KGG overgeheveld ten behoeve van prioritaire dekking voor diverse problematiek Wind op zee en IKC ETS. Dit gaat om middelen die bedoeld waren voor een demonstratieproject elektrolyse offshore. Dit project gaat niet door.

Terugboekingen
Er zijn op verschillende begrotingen middelen teruggeboekt naar het fonds omdat deze dit jaar niet meer nodig bleken. In het voorjaar 2026 zal worden bezien of die middelen opnieuw kunnen worden ingezet.

Stategische Evaluatie Agenda

De Strategische Evaluatie Agenda is bedoeld om inzicht te krijgen in effecten van beleidsmaatregelen. Op deze wijze kunnen leerervaringen benut worden om het beleid tussentijds bij te sturen, als dat nodig blijkt.

Tabel 3 Strategische Evaluatie Agenda

Thema	Type onderzoek	Afronding	Status	Toelichting onderzoek	Begrotings-hoofdstuk	Begrotingsar- tikel(en)	Vindplaats
Klimaatfonds	ex-durante	2027	te starten	Artikel 8 van de Tijdelijke Wet Klimaatfonds schrijft voor dat de Minister binnen vier jaar na de inwerkingtreding van deze wet een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het Klimaatfonds naar de Staten-Generaal stuurt.	M		

3. Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 Kernenergie

A. Algemene doelstelling

Het eerste begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor Kernenergie. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Het onderzoeken van het veilig en doelmatig verlengen van de levensduur van de kerncentrale in Borssele.
- Het voorbereiden van de bouw van vier nieuwe kerncentrales. Hierbij gaat het onder andere om:
  - Het bepalen van een (voorkeurs)locatie voor de eerste twee nieuwe kerncentrales en het bepalen van de techniek die gebruikt zal worden. Onderdeel hiervan is ook het opstellen van een milieueffectrapportage.
  - Het uitwerken van een financieringsconstructie voor de bouw van de eerste twee nieuwe kerncentrales, in samenspraak met commerciële partijen.
  - Het laten uitvoeren van de benodigde (haalbaarheids)studies voor de eerste twee nieuwe kerncentrales door relevante commerciële partijen en hier middelen voor beschikbaar stellen.
  - Het uitwerken van een organisatiestructuur voor het uitvoeren van de overheidsrol bij de aanbesteding, bouw en exploitatie van de nieuwe kerncentrales.
  - Het in kaart brengen van de benodigde extra te zetten stappen voor de realisatie van een derde en vierde kerncentrale.
- Het creëren van randvoorwaardelijk beleid voor de ontwikkeling van kernenergie in Nederland. Daarbij gaat het onder andere om:
  - Het versterken van de nucleaire kennisinfrastructuur. Om als Nederland op een effectieve en veilige wijze nieuwe kerncentrales te bouwen, moet onze kennisinfrastructuur verbeterd worden.
  - Het versterken van de Europese en internationale samenwerking en kennisuitwisseling.
  - Het versterken van de Nederlandse en Europese waardeketen en brandstofcyclus.
- Het versnellen van de ontwikkeling van Small Modular Reactors (SMR's) door te ondersteunen bij de overgangsfase van ontwerp naar realisatie.
  - D.m.v. simulaties met stakeholders knelpunten en kansen rondom SMR's inzichtelijk maken.
  - In kaart brengen potentie en mogelijke inpassing SMR's in het Nederlandse energiesysteem, evenals de randvoorwaarden.
  - Daaruit voortvloeiende keuzes en doelen verder concretiseren in nationale visie op SMR's.
- Zorgdragen voor voldoende uitvoeringscapaciteit bij het Rijk en decentrale overheden.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor kernenergie.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van artikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**0**	**160.849**	**658.870**	**1.083.551**	**1.247.010**
Uitgaven	**0**	**0**	**0**	**160.849**	**658.870**	**1.083.551**	**1.247.010**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Kernenergie onverdeeld		0	0	160.849	658.870	1.083.551	1.247.010

Tabel 5 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Kernenergie		0	0	160.849	658.870	1.083.551	1.247.010	10.359.725	13.510.005
Uitgaven Kernenergie		0	0	160.849	658.870	1.083.551	1.247.010	10.359.725	13.510.005

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Kernenergie zijn middelen gereserveerd (€ 2,0 mln). Er zijn € 13,5 mld aan middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Kernenergie. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 6 Verdiepingstabel artikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	0	150.000	386.350	892.395	1.042.395	1.292.395	10.361.975
Maatregelen							
Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming		*– 10.274*	*– 14.659*	*– 24.275*	*– 42.770*	*– 43.985*	
Nieuwbouw kerncentrales		*– 16.300*	*– 1.200*	*– 400*	*– 200*	*– 200*	
Projectorganisatie NEO NL	*– 4.800*	*– 17.300*					
Nuclear Academy 2026-2030		*– 1.000*	*– 1.000*	*– 1.000*			
Uitvoeringskosten medeoverheden	*– 750*	*– 9.350*	*– 8.600*	*– 7.850*	*– 6.100*	*– 4.700*	*– 2.250*
Technische verwerking							
Kasschuiven	*2.050*	*– 95.776*			*90.226*	*3.500*	
Herschikking			*– 200.042*	*– 200.000*			
Terugboekingen	*8.945*						
waarvan afgeboekt (blijft via eindejaarsmarge 2026 behouden)[1]	*– 5.445*						

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**0**	**160.849**	**658.870**	**1.083.551**	**1.247.010**	**10.359.725**

1 Vanwege onderuitputting op Klimaatfonds middelen op departementale begrotingen, worden middelen conform de spelregels van het Klimaatfonds teruggeboekt naar het fonds. Deze middelen worden nu afgeboekt maar komen via de 100% eindejaarmarge in het voorjaar 2026 weer beschikbaar in de vrije ruimte van dit perceel.

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming
De ANVS ontvangt middelen om te intensiveren en het RIVM om de meet- en ongevalsorganisatie te versterken. De maatregel ziet ook op de kennisopbouw stralingsbescherming en het onderzoeksprogramma eindberging radioactief afval.

Nieuwbouw kerncentrales
Voor de nieuwbouw van vier kerncentrales zijn middelen opgevraagd voor financieel/juridisch onderzoek/advisering, de m.e.r. en grondonderzoeken . Daarnaast zijn middelen opgevraagd voor eventuele zekerstelling van grond, het selectieproces en het Rijk-Regiopakket.

Projectorganisatie NEO NL
De uitbreiding van projectorganisatie NEO NL is benodigd om de rol van opdrachtgever (Ministerie van Klimaat en Groene Groei) en opdrachtnemer (de projectorganisatie NEO NL) te scheiden. De rol van opdrachtnemer dient los te staan van de politieke besluitvorming zodat de opdrachtnemer slagvaardig besluiten kan nemen en zich inhoudelijk kan richten op de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe kerncentrales.

Nuclear Academy 2026 – 2030
Via de Nuclear Acadamy wordt de kennisinfrastructuur voor Kernenergie opgebouwd en vergroot. Dat is nodig om de ambities van het kabinet rondom kernenergie te verwezenlijken. De financiering wordt verlengd voor de jaren 2026-2030.

Uitvoeringkosten medeoverheden
De beoogde nieuwbouw van vier kerncentrales vergt aanvullende inzet vanuit het Ministerie van Klimaat en Groene Groei. De benodigde middelen voor deze aanvullende departementale fte's worden via deze maatregel aangevraagd.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes te brengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27.

3.2 Beleidsartikel 2 CO2-vrije gascentrales

A. Algemene doelstelling

Het tweede begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor CO_2-vrije gascentrales. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

– Realisatie van voldoende omgebouwde gascentrales zodat bij passende beschikbaarheid van CO_2-vrije energiedragers zoals hernieuwbare waterstof ten minste 0,5 tot 2 Mton CO_2-reductie kan worden gerealiseerd.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor broeikasgas neutrale gascentrales.

C. Beleidswijzigingen

Het Kabinet zet stappen om de tijdige transitie naar een CO_2-vrij elektriciteitssysteem te realiseren door het aandeel hernieuwbare energie te verhogen. Elektriciteit uit Wind op zee vormt daarbij de ruggengraat van het toekomstige duurzame elektriciteitssysteem. Vanuit het perceel CO_2-vrije gascentrales wordt € 780 miljoen naar de begroting van KGG overgeheveld ten behoeve van prioritaire dekking voor diverse problematiek Wind op zee en IKC ETS.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van artikel 2 CO_2-vrije gascentrales (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Uitgaven	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Co2-gasvrije gascentrales onverdeeld							

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel CO_2-vrije gascentrales zijn geen middelen toegekend onder voorwaarde. Er zijn ook geen middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel CO_2-vrije gascentrales. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 8 Verdiepingstabel artikel 2 CO_2-vrije gascentrales (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	0	0	0	0	0	851.440	0
Technische verwerking							
Kasschuiven		*71.440*				*– 768.440*	697.000
Herschikking		*– 71.440*					
Dekking problematiek Wind op Zee						– 83.000	– 697.000
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes te brengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27.

Dekking problematiek Wind op Zee
Naar aanleiding van de politieke besluitvorming in augustus 2025 is de toekenning onder voorwaarden voor de maatregel CO_2-vrije gascentrales komen te vervallen. Deze middelen worden, samen met herprioritering binnen het perceel Vroege fase opschaling (€ 318 mln), ingezet ten behoeve prioritaire dekking voor diverse problematiek Wind op zee (€ 948,3 mln) en voor verlenging van de IKC-ETS (€ 150 mln). Indien de vrijgemaakte dekking uit het Klimaatfonds (definitief) niet (geheel) nodig blijkt voor het beoogde doel, vloeien de resterende middelen terug naar het Klimaatfonds.

3.3 Beleidsartikel 3 Energie-infrastructuur

A. Algemene doelstelling

Het derde begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor Energie-infrastructuur. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Uitrol van infrastructuur die noodzakelijk is voor de energietransitie, zoals infrastructuur voor waterstof en warmte en laadinfrastructuur. Er wordt ex ante geen selectie gemaakt voor bepaalde technologieën of sectoren.
- Ondersteuning vanuit het fonds voor het oplossen van knelpunten in de niet-gereguleerde infrastructuur en de gereguleerde infrastructuur op het gebied van netcongestie, die geen onderdeel zijn van de reguliere financiering van netbeheerders (waarmee investeringen in de fysieke infrastructuur zelf zijn uitgesloten).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor energie-infrastructuur.

C. Beleidwijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van artikel 3 Energie-infrastructuur (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**37.900**	**334.367**	**330.567**	**487.066**	**220.500**
Uitgaven	**0**	**0**	**37.900**	**334.367**	**330.567**	**487.066**	**220.500**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Energie- Infrastructuur onverdeeld		0	37.900	334.367	330.567	487.066	220.500

Tabel 10 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 3 Energie- Infrastructuur (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Energie- Infrastructuur	0	0	37.900	334.367	330.567	487.066	220.500	47.800	1.458.200
Uitgaven Energie- Infrastructuur	0	0	37.900	334.367	330.567	487.066	220.500	47.800	1.458.200

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Energie-infrastructuur zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 998,7 mln) en gereserveerd (€ 459,5 mln). Er zijn geen middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Energie-infrastructuur. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 11 Verdiepingstabel artikel 3 Energie-infrastructuur (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	40.000	188.500	120.500	128.000	63.000	130.917	0
Maatregelen							
Wind op Zee inpassingskosten huidige routekaart	*– 590*	*– 1.780*	*– 3.688*	*– 8.688*	*– 13.470*	*– 16.473*	
Friese Waddenveren		*– 4.000*	*– 4.000*	*– 8.000*	*– 9.000*	*– 10.000*	– 15.000
Apparaatskosten provincies netcongestie		*– 10.000*	*– 10.000*	*– 10.000*	*– 10.000*	*– 10.000*	
Pakket noodmaatregelen netcongestie	*– 2.087*	*– 4.161*	*– 3.893*	*– 2.859*			
Expertpool energie-infrastructuur		*– 2.500*	*– 3.500*	*– 5.500*	*– 5.500*	*– 5.500*	
Projectaanpak netcongestie	*– 1.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	– 10.000
Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	*– 4.200*	*– 2.900*	– 2.900	– 1.000	– 1.000		
Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet		*– 25.100*	– 10.100	– 15.900	– 54.400	– 56.500	– 35.000
Garantieregeling warmtenetten		*– 174.500*					
WarmtelinQ+		*– 16.400*	*– 39.600*	*– 100.000*	*– 39.000*		
Technische verwerking							
Dekking voorjaar 2025		– 41.000					
Kasschuiven	*– 47.638*	*69.062*	*– 794.609*	*364.798*	*577.443*	*– 72.613*	– 96.443
Herschikking	*15.515*	*67.679*	*1.091.157*	*– 5.284*	*– 16.007*	*85.669*	204.243
Terugboekingen	*22.695*					*180.000*	
waarvan afgeboekt (blijft via eindejaarsmarge 2026 behouden)[1]	*– 22.695*						
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**37.900**	**334.367**	**330.567**	**487.066**	**220.500**	**47.800**

1 Vanwege onderuitputting op Klimaatfonds middelen op departementale begrotingen, worden middelen conform de spelregels van het Klimaatfonds teruggeboekt naar het fonds. Deze middelen worden nu afgeboekt maar komen via de 100% eindejaarmarge in het voorjaar 2026 weer beschikbaar in de vrije ruimte van dit perceel.

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Wind op Zee inpassingskosten huidige routekaart
Er is aanvullende dekking nodig voor de inpassingskosten voor wind op zee en windpark Doordewind II. Naar aanleiding van de politieke besluitvorming is besloten om in het Klimaatfonds dekking te zoeken voor de aanvullende inpassingskosten.

Friese Waddenveren
De maatregel betreft een investeringssubsidie voor de realisatie van elektrische netaansluitingen en elektrische laadinfrastructuur in de havens van de veerboten tussen de Friese Waddeneilanden en het vaste land. Met deze aansluitingen kunnen de veerboten tussen de Friese Waddeneilanden en het vasteland door de reders geëlektrificeerd worden.

Apparaatskosten provincies netcongestie
Naar aanleiding van de politieke besluitvorming is deze aanvullende maatregel ingediend en opgenomen in het MJP 2026. Het gevraagde

bedrag ziet op uitvoeringskosten voor provincies. Hiermee kunnen zij bijdragen aan het oplossen van netcongestieproblemen en het versneld aanleggen en beter benutten van infrastructuur.

Pakket noodmaatregelen netcongestie
Met het maatregelenpakket wordt de doorlooptijd van elektriciteitsprojecten flink ingekort door de knelpunten weg te nemen in de realisatie van de laag-, midden- en hoogspanningsprojecten die nodig zijn om netcongestie te verminderen. Het voorstel ziet op tijdelijk extra personele capaciteit om dit mogelijk te maken.

Expertpool energie-infrastructuur
De expertpool ondersteunt decentrale overheden in ruimtelijke ordeningsprocedures voor energieinfrastructuur met kennis en capaciteit. Dit is een continuering en intensivering van een bestaande maatregel.

Projectaanpak netcongestie
Het Kabinet wil voor in totaal 25 projecten met landelijke dekking meer regie én aanvullende gebiedscompensatie om tot een aanvullende versnelling te komen. De ambtelijke inschatting van het beoogde effect van deze projectaanpak is een aanvullende tijdswinst van tot 18 maanden voor de 25 meest prangende netcongestieprojecten. De gebiedscompensatie is aanvullend op de maatregel gebiedsinvesteringen.

Normeren en stimuleren van slimme energie- intensieven apparaten
De maatregel ziet op het normeren van slimme apparaten, het stimuleren van de technische ontwikkeling door de markt en het vergroten van het bewustzijn over flexibel elektriciteitsverbruik bij huishoudens.

Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet
De gebiedsinvesteringen zijn bedoeld voor alle hoogspanningsprojecten op land met een regionaal effect in de komende vijf jaar. De komende vijf jaar staat een uitbreiding van het hoogspanningsnet gepland waardoor de leefkwaliteit lokaal onevenredig onder druk komt te staan. Met gebiedsinvesteringen wordt de scheve verhouding in lasten en lusten hersteld om benodigd regionaal draagvlak voor huidige en toekomstige hoogspanningsinfrastructuur te behouden. Daarmee wordt vertraging in de procedures voor het inpassen van hoogspanningsprojecten door een gebrek aan draagvlak, nu en in de toekomst, voorkomen.

Garantieregeling warmtenetten
Deze maatregel gaat over het openstellen van een Garantieregeling Warmtenetten als opstartfase van een eventueel Waarborgfonds Warmtenetten. Hiervoor worden de voor het waarborgfonds gereserveerde middelen ingezet. Met de garantieregeling worden staatsgaranties verstrekt waarmee warmtebedrijven, net als met garanties van een waarborgfonds, tegen aantrekkelijkere voorwaarden vreemd vermogen kunnen aantrekken voor de realisatie van warmtenetten.

WarmtelinQ+
WarmtelinQ speelt een belangrijke rol in de verduurzaming van de warmtevraag in de provincie Zuid-Holland door duurzame (rest)warmte van de Rotterdamse haven via warmtetransportleidingen naar verschillende lokale warmtenetten te transporteren. Tracé Vlaardingen-Den Haag is in de afrondende fase. Tracé Rijswijk-Leiden (WarmtelinQ+) is het laatste grote tracé dat nog gerealiseerd moet worden. De middelen zijn bedoeld om een bijdrage te leveren aan de verhoogde CAPEX-kosten voor WarmtelinQ+.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes te brengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27.

3.4 Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling

A. Algemene doelstelling

Het vierde begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor Vroege fase opschaling van hernieuwbare energiedragers. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Het vergroten van de beschikbaarheid van innovatieve technologie met een schaalbare functie en belangrijke rol voor de Nederlandse klimaatneutrale samenleving, zodat het daardoor mogelijk wordt om verdere uitrol te bewerkstelligen door generiek beleidsinstrumentarium.
- Dit gaat in eerste instantie om technieken voor hoogwaardige hernieuwbare energiedragers die pas kosteneffectieve CO_2-reductie kunnen faciliteren bij substantiële opschaling. Gestart wordt daarbij met innovatieve en kansrijke technieken op de terreinen elektrolyse, vergassing en pyrolyse wat bijdraagt aan de beschikbaarheid van 3 tot 4 GW waterstof in 2030 en de opschaling van groen gas.
- Binnen het perceel zal - uitgaande van realisatie van de doelstellingen voor hoogwaardige energiedragers - daarnaast ook ruimte zijn voor andere toekomstige technologieën, mits deze voldoen aan de voorwaarden dat deze opschaalbaar zijn en bijdragen aan de klimaatneutrale samenleving. Welke technieken hiervoor in aanmerking komen wordt de komende tijd nader uitgewerkt.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor Vroege fase opschaling.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van artikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**9.377**	**54.598**	**575.654**	**870.072**	**606.189**	**388.668**
Uitgaven	**0**	**9.377**	**54.598**	**575.654**	**870.072**	**606.189**	**388.668**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Vroege fase opschaling onverdeeld		9.377	54.598	575.654	870.072	606.189	388.668

Tabel 13 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Vroege fase opschaling	0	9.377	54.598	575.654	870.072	606.189	388.668	1.081.520	3.586.078
Uitgaven Vroege fase opschaling	0	9.377	54.598	575.654	870.072	606.189	388.668	1.081.520	3.586.078

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Vroege fase opschaling zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 2,6 mld) en gereserveerd (€ 843 mln). Er zijn € 108 mln aan middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Vroege fase opschaling. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 14 Verdiepingstabel artikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2024	362.157	1.419.618	748.542	826.979	619.503	1.253.331	0
Maatregelen							
Verduurzaming landbouw n.a.v. ETS2 opt-in	*– 500*	*– 9.500*					
Normering en stimulering biobased bouwen (KGG, VRO &LVVN)			*– 19.905*	*– 22.412*			
Onderzoeksprogramma waterstof op zee		*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	*– 5.000*	
Opschaling nieuwe aandrijftechnologieën luchtvaart			*– 5.000*	*– 10.000*	*– 5.000*		
Verbetering toezicht F-gassen		*– 1.050*	*– 1.000*	*– 650*	*– 650*	*– 650*	
Meetstandaard waterstof		*– 1.824*	*– 8.147*	*– 2.527*			
Normering lease per 2027			*– 45.000*	*– 40.000*			
MRB gewichtscorrectie			*– 55.000*	*– 31.000*			
Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	*– 150*	*– 3.500*	*– 5.200*	*– 8.500*	*– 9.400*	*– 8.250*	*– 15.000*
Overbrugginskrediet voor plasticrecyclinbedrijven		– 6500	– 7000	– 6500			
Elektrolyse onshore: 500-1.000 MW (productsubsidies)			*– 4.240*	*– 74.200*	*– 63.600*	*– 42.400*	*– 27.560*
Technische verwerking							
Dekking voorjaar 2025		*– 72.000*					
Kasschuiven	*– 368.061*	*– 1.306.663*	*1.076.261*	*227.706*	*52.427*	*– 863.450*	*1.181.780*
Herschikkingen		*– 48*	*– 1.104.517*				
Correctie subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in						*– 70*	
Terugboekingen	*126.098*	*41.065*	*179.751*	*60.799*	*41.109*	*79.057*	
waarvan afgeboekt (blijft via eindejaarsmarge 2026 behouden)[1]	*– 110.167*						
Dekking problematiek Wind op Zee			*– 168.891*	*– 44.623*	*– 23.200*	*– 23.900*	*– 57.700*
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2025	**9.377**	**54.598**	**575.654**	**870.072**	**606.189**	**388.668**	**1.081.520**

1 Vanwege onderuitputting op Klimaatfonds middelen op departementale begrotingen, worden middelen conform de spelregels van het Klimaatfonds teruggeboekt naar het fonds. Deze middelen worden nu afgeboekt maar komen via de 100% eindejaarmarge in het voorjaar 2026 weer beschikbaar in de vrije ruimte van dit perceel.

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Verduurzaming landbouw n.a.v. ETS2 opt-in
Met deze subsidieregeling kunnen ondernemers een subsidie aanvraag doen voor de aanschaf of ombouw van een duurzaam, toekomstbestendig landbouwwerktuig. De opties waar deze regeling zich op richt zijn elektrificatie en gasmotoren geschikt voor biogas of waterstof.

Normering en stimulering biobased bouwen (KGG, VRO & LVVN)
Deze maatregel is gericht op het stimuleren van het gebruik van biobased materialen in de bouwsector en grond- weg- en waterbouwsector. Er wordt tegelijkertijd ingezet op het stimuleren van de vraag naar biobased bouwmaterialen met een subsidie voor het gebruik van deze materialen, het opzetten van een verwerkende industrie met een investeringssubsidie, het stimuleren van het aanbod door het opzetten van een stelsel van koolstofcertificaten en het bijeenbrengen van vraag en aanbod.

Onderzoeksprogramma waterstof op zee
Verzoek om een deel van de middelen gereserveerd voor 'Demonstratie-project offshore elektrolyse (ca. 500 MW) via tender windpark-op-zee' in te zetten voor een nog te starten 'Onderzoeksprogramma voor waterstof op zee'.

Opschaling nieuwe aandrijftechnologiën luchtvaart
De maatregel richt zich op het verstrekken van subsidies om opschaling van innovatieve aandrijftechnologieën in de luchtvaart te ondersteunen. Deze technologieën hebben het potentieel om een aanzienlijke klimaateffect te realiseren, vooral op korte en middellange afstanden. De maatregel beoogt opschalingsbarrières weg te nemen en de marktpenetratie van duurzame vliegtuigtechnologie te versnellen.

Verbetering toezicht F- gassen
In 2024 zijn de Europese regels voor het gebruik van fluorhoudende gassen (F-gassen) aangescherpt. Dit type gassen wordt gebruikt in onder andere warmtepompen en koelinstallaties en hebben een sterk broeikaseffect. Er worden in dit voorstel middelen gevraagd om extra toezicht en handhaving te kunnen doen op het gebruik van deze gassen omdat volgens het voorstel de afname van gebruik staat of valt met toezicht en handhaving. De middelen worden gebruikt voor personele kosten voor toezicht en handhaving, nieuwe meetapparatuur en het opzetten van een databank van logboeken.

Meetstandaard waterstof
De realisatie van een primaire meetstandaard voor waterstof zodat waterstof die wordt ingevoed in het transportnet en onttrokken wordt aan het transportnet eenduidig kan worden gemeten. Zonder meetstandaard is er onzekerheid over het meten van waterstofvolumes en kunnen de andere investeringen in waterstof uit het Klimaatfonds hierdoor vertraging oplopen.

Normering lease per 2027
De leasemarkt wordt vanaf 2027 via loonbelasting gestimuleerd voor gebruik van elektrisch vervoer voor zakelijk verkeer. Voor de financiële derving die als gevolg van de normering leasemarkt ontstaat is dekking nodig.

MRB gewichtscorrectie
De gewichtscorrectie in de motorrijtuigenbelasting (MRB) zal voor de periode 2026 t/m 2028 worden verhoogd van 25% naar 30% zodat fossiele en elektrische personenauto's komende jaren gelijk worden belast. Voor de financiële derving die als gevolg van deze maatregel ontstaat is dekking nodig.

Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering
De maatregel betreft het opzetten van een stimuleringsprogramma voor innovatieve koolstofverwijderingstechnieken, zoals mariene CO_2-opslag, biochar, biomaterialen, bioCCS, DACCS en mineralisatie. Van deze middelen kunnen in totaal 75-80 projecten van verschillende grootte mee ondersteund worden.

Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)
De maatregel is gericht op het ondersteunen van circulaire plasticproducenten middels een overbruggingsfinanciering tot de bijmengverplichting plastics in werking treedt. Het overbruggingskrediet is een extra lening die voor een periode van een waarschijnlijk 5 tot 7 jaar wordt verstrekt.

Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)
Het Kabinet wil opschaling van elektrolyse realiseren. Om die opschaling te realiseren is volgens het fiche gerichte ondersteuning van elektrolyseprojecten nodig; alleen met een directe subsidie hebben bedrijven voldoende zekerheid voor het doen van de benodigde investering. Opschaling moet zorgen voor kostprijsreductie en voldoende betaalbaar aanbod zodat normering en beprijzing effectief hun werk kunnen doen.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes tebrengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27. Daarnaast heeft er een terugboeking plaatsgevonden van IenW, KGG en uitvoeringskosten.

Dekking problematiek Wind op Zee
Er worden in het Klimaatfonds middelen vrijgemaakt ten behoeve van prioritaire dekking voor diverse problematiek Wind op zee (in totaal € 948,3 mln) en voor de verlenging van de IKC-ETS tot en met 2028 (€ 150 mln). Hiervoor wordt het perceel CO_2-vrije Gascentrales omgebogen (€ 780 mln). Ook wordt binnen het perceel Vroege fase opschaling een deel van de vrijvallende middelen voor de gepauzeerde maatregel Demonstratieproject 1 voor offshore elektrolyse ingezet (€ 168,3 mln) en worden de middelen voor de maatregel Aanlanding demonstratieproject 1 omgebogen (€ 150 mln), aangezien aanlanding vanwege de pauzering niet op korte termijn gefinancierd zal hoeven worden. Indien de vrijgemaakte dekking uit het Klimaatfonds (definitief) niet (geheel) nodig blijkt voor het beoogde doel, vloeien de resterende middelen terug naar het Klimaatfonds.

3.5 Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb

A. Algemene doelstelling

Het vijfde begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor Verduurzaming van de industrie en innovatie in het mkb. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Ondersteuning vanuit het fonds voor het verwezenlijken van groene industriepolitiek in het bijzonder via het maken van bindende maatwerkafspraken met de 10-20 grootste uitstoters, waarbij wederkerigheid het uitgangspunt is.
- Ondersteuning bij implementatie van innovatieve broeikasgasemissie reducerende technieken bij het mkb.
- Er is samenloop met de percelen Energie-infrastructuur en Vroege fase opschaling.
- De maatwerkaanpak is, in samenhang met de andere instrumenten voor verduurzaming van de industrie, van belang om de reductieopgave voor de industrie in 2030 te realiseren.
- Het kabinet Rutte IV heeft de reductieopgave voor de industrie verhoogd met 6,4 Mton additionele reductie per jaar in 2030.
- Naast bindende afspraken over de realisatie van extra CO_2-reductie, wil het kabinet afspraken maken over de lange termijn verduurzamingsplannen voor klimaatneutrale en circulaire productie en grootschalige technologische doorbraakprojecten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor verduurzaming industrie en innovatie in het mkb.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van artikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**311.549**	**552.673**	**336.447**	**415.394**	**235.281**
Uitgaven	**0**	**0**	**311.549**	**552.673**	**336.447**	**415.394**	**235.281**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Verduurzaming industrie onverdeeld		0	311.549	552.673	336.447	415.394	235.281

Tabel 16 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)									
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Verduurzaming industrie	0	0	311.549	552.673	336.447	415.394	235.281	694.854	2.546.198
Uitgaven Verduurzaming industrie	0	0	311.549	552.673	336.447	415.394	235.281	694.854	2.546.198

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Verduurzaming Industrie en innovatie mkb zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 842,5 mln) en gereserveerd (€ 1,7 mld). Er zijn € 800.000 aan middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Verduurzaming industrie en innovatieve mkb. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 17 Verdiepingstabel artikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	330.666	859.553	654.101	595.979	437.776	473.272	0
Maatregelen							
NIKI			*– 10.000*	*– 10.125*	*– 27.125*	*– 30.125*	– 135.125
Ondersteuning cluster 6	*– 2.875*	*– 4.225*	*– 3.550*	*– 4.550*	*– 2.050*	*– 300*	
Social Climate Fund		*– 4.500*	*– 4.500*				
IKC ETS	*– 167.400*	*– 129.200*	*– 200.000*				
Uitvoeringskosten maatwerkaanpak AVI's	*– 300*	*– 532*	*– 532*	*– 532*	*– 498*	*– 399*	
Maatwerkfinanciering Cosun		*– 45.000*	*– 20.000*	*– 10.000*			
Maatwerkfinancieirng AnQore		*– 13.000*	*– 25.000*	*– 8.000*			
Georgetown	*– 15.000*						
CO^2- heffing		*– 61.000*	*– 88.000*	*– 125.000*			
Technische verwerking							
Dekking voorjaar 2025		*– 58.000*					
Kasschuiven	*– 145.891*	*– 353.047*	*110.694*	*– 179.359*	*– 55.209*	*– 207.167*	829.979
Herschikking		*62.500*	*62.500*	*62.500*	*62.500*		
Terugboeking KGG	*1.533*	*58.000*	*76.960*	*15.534*			
waarvan afgeboekt (blijft via eindejaarsmarge 2026 behouden)[1]	*– 733*						
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**311.549**	**552.673**	**336.447**	**415.394**	**235.281**	**694.854**

1 Vanwege onderuitputting op Klimaatfonds middelen op departementale begrotingen, worden middelen conform de spelregels van het Klimaatfonds teruggeboekt naar het fonds. Deze middelen worden nu afgeboekt maar komen via de 100% eindejaarmarge in het voorjaar 2026 weer beschikbaar in de vrije ruimte van dit perceel.

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

NIKI
De NIKI-regeling is een nieuwe subsidieregeling die zich richt op de opschaling van innovatieve klimaattechnologieën in de industrie die niet binnen de SDE++-systematiek vallen, bijvoorbeeld doordat de techniek nog

niet op commerciële schaal bewezen is of omdat ze te uniek zijn. Het gaat onder andere om grootschalige elektrificatie en circulaire productietechnieken.

Ondersteunig cluster 6
Met deze maatregel worden regionale sectoren en bedrijven die onder het zesde industriële cluster vallen ondersteund bij het reduceren van hun CO_2-uitstoot. Nadat vorig jaar al middelen zijn toegekend voor procesgelden, wordt hier toekenning van de gereserveerde middelen gevraagd voor uitvoering van twee sporen. In het eerste spoor is een regioaanpak waarbij met behulp van gebiedsregisseurs bedrijven inzicht gegeven wordt in welke stappen gezet moeten worden om te verduurzamen en energie te besparen. In het tweede spoor wordt getracht een netwerk op te zetten om kennis over innovatieve technieken te verspreiden.

Social Climate Fund: fixteams voor bedrijven
Deze maatregel helpt micro-ondernemingen met directe en simpele ingrepen om energie te besparen door middel van fixteams. Hierbij wordt een aanvraag gedaan bij het Social Climate Fund, waardoor Europees geld geworven kan worden voor deze maatregel. Het Social Climate Fund vereist een eigen inleg van 25%, die uit het Klimaatfonds gevraagd wordt.

IKC ETS
De Indirecte Kosten Compensatie voor ETS-rechten is bedoeld voor producenten in de stroom-intensieve industrie die actief zijn op internationale markten waardoor zij volgens dit voorstel de elektriciteitsprijstoename als gevolg van het ETS niet of slechts ten dele aan hun klanten door kunnen berekenen. Om te voorkomen dat deze producenten Europa verlaten staat de Europese Commissie compensatie toe. Hierbij wordt de voorwaarde gesteld dat bedrijven die gebruik maken van de IKC 50% van de ontvangen subsidie investeren in CO_2-reducerende maatregelen. In de praktijk berekenen bedrijven tot op zekere hoogte meerkosten van het ETS door. Het kan hen wel een concurrentienadeel opleveren ten opzichte van bedrijven buiten Europa.

Uitvoeringskosten maatwerkaanpak AVI's
In totaal staan er in Nederland twaalf afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) voor het verbranden van huishoudelijk en bedrijfsafval, waarvan vier onder de twintig grootste CO_2-uitstoters vallen. Deze maatregel is voor uitvoeringskosten bij I&W ten behoeve van de maatwerkaanpak voor AVI's.

Maatwerkfinanciering Cosun
De toekenning is bedoeld voor een maatwerksubsidie van maximaal 65 mln voor het V-RISE project bij Cosun Beet Company Vierverlaten waarin een MVR (warmtepomp) wordt geplaatst ter vervanging van aardgas voor het indampen en kristalliseren van suiker en een maatwerksubsidie van € 10 mln voor aanleg van een elektriciteitskabel bij Aviko Steenderen voor het in gebruik nemen van een e-boiler. Voor het uitgeven van deze middelen moet eerst een bindende maatwerkafspraak (bMWA) worden overeengekomen en een definitieve subsidieaanvraag en subsidiebeschikking worden beoordeeld.

Maatwerkfinanciering AnQore
Het gaat om een maatwerksubsidie voor een Thermal Oxydizer ketel die het lachgas uit het restgas kan afbreken dat bij het productieproces van AnQore vrijkomt. Omdat lachgas een veel sterker broeikasgas is dan CO_2 kan hiermee een CO_2-reductie van 0,37 Mton waarvan 0,1 Mton additioneel

worden behaald in 2030. Voor het uitgeven van deze middelen moet eerst een bindende maatwerkafspraak (bMWA) worden overeengekomen en een definitieve subsidieaanvraag en subsidiebeschikking worden beoordeeld.

Individuele bedrijfssteuncasus
Betreft bijdrage uit Klimaatfonds (€ 15 mln) als steun voor een individuele bedrijfssteuncasus.

CO_2-heffing
Het kabinet heeft besloten tot een aanpassing van de CO_2-heffing voor de industrie per 1 januari 2026. Dit leidt tot lagere ontvangsten van cumulatief € 274 mln in de periode 2026 t/m 2028, omdat de CO_2-heffing t/m 2028 in de begroting was verwerkt. De terugsluis van de opbrengsten van de CO_2-heffing wordt hiermee afgeboekt, waardoor er geen saldo-effect is.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes tebrengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27.

3.6 Beleidsartikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving

A. Algemene doelstelling

Het zesde begrotingsartikel van het Klimaatfonds is bedoeld voor maatregelen voor verduurzaming van de Gebouwde Omgeving. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt

- Het terugdringen van de energiebehoefte en uitstoot van broeikasgassen door isolatie en de toename van duurzame installaties zoals warmtepompen in de gebouwde omgeving. Dit betekent in ieder geval:
  1. Overstappen op duurzamere installaties of een warmtenet, waaronder 1 miljoen geïnstalleerde hybride warmtepompen en 500.000 nieuwe aansluitingen op een warmtenet in de bestaande bouw in uiterlijk 2030.
  2. Het isoleren van 2,5 mln woningen in uiterlijk 2030.
  3. De uitfasering van gebouwen met de slechtste energieprestaties in de utiliteitsbouw, waaronder maatschappelijk vastgoed.
- Binnen het perceel zal – uitgaande van realisatie van bovengenoemde doelstellingen voor verduurzaming gebouwde omgeving - daarnaast ook ruimte zijn voor andere doelen die bijdragen aan het realiseren van de benodigde broeikasgasreductiereductie.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds. De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening is beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor de maatregelen waar middelen voor worden overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gericht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van artikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**76.016**	**69.000**	**0**	**0**	**0**
Uitgaven	**0**	**0**	**76.016**	**69.000**	**0**	**0**	**0**
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Gebouwde omgeving onverdeeld			76.016	69.000			

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Verduurzaming gebouwde omgeving zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 145 mln). Er is € 16.000 vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Verduurzaming gebouwde omgeving. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 19 Verdiepingstabel artikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	25.000	165.000	479.680	393.740	325.640	257.256
Maatregelen						
Continuering Nationaal Warmtefonds				*– 108.000*	*– 27.000*	
Verduurzaming van MaVa		*– 30.000*	*– 55.000*	*– 30.000*	*– 30.000*	*– 30.000*
Nationaal Isolatie Programma			*– 199.000*	*– 198.000*	*– 197.982*	*– 198.500*
Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw			*– 150.000*	*– 139.500*	*– 77.118*	*– 2.000*
Warmtefonds ophogen	*– 200*					
Technische verwerking						
Kasschuiven	*– 24.800*	*– 29.984*	*– 6.680*	*81.760*	*6.460*	*– 26.756*
Herschikking		*– 29.000*				
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**76.016**	**69.000**	**0**	**0**	**0**

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Continuering Nationaal Warmtefonds
Sinds november 2022 biedt het Warmtefonds woningeigenaren met lage- en middeninkomens renteloze leningen aan. Daarnaast kunnen Verenigingen van Eigenaren (VvE's) een rentekorting krijgen. Er is reeds € 300 mln uit het Klimaatfonds beschikbaar gesteld waarmee de rentelozeleningen en de VvE-rentekorting kunnen worden aangeboden tot en met 2025. De maatregel verzorgt continuering in de jaren 2026-2030.

Verduurzaming van Maatschappelijk Vastgoed (MAVA)
Veel beheerders van maatschappelijk vastgoed hebben te maken met een financieringshobbel. Om deze weg te nemen wordt aanzienlijke subsidie verstrekt via de subsidieregeling DuMaVa. In aanvulling daarop wordt middels deze maatregel een waarborgfonds ingesteld. Via dit waarborgfonds kunnen beheerders van maatschappelijk vastgoed tegen aantrekkelijke rentes middelen lenen bij financiers.

Nationaal Isolatieprogramma
De maatregel betreft een aanvraag voor de voortzetting van de subsidie voor het isoleren van woningen binnen de Investeringssubsidie Duurzame energie en Energiebesparing (ISDE).

Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw
Deze middelen zijn bedoeld voor het intensiveren van de ISDE-regeling en middelen voor flankerend beleid om de doelstelling van 1 mln hybride warmtepompen in de bestaande bouw in 2030 te behalen.

Warmtefonds ophogen
Dit is een correctie van een te lage overheveling in 2024.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en interne herschikkingen, die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes tebrengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27.

3.7 Beleidsartikel 7 Onverdeeld

A. Algemene doelstelling

Begrotingsartikel 7 Onverdeeld is opgesteld voor de financiële verwerking van toevoegingen aan en onttrekkingen uit het Klimaatfonds.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is verantwoordelijk voor de begroting van het Klimaatfonds en treedt tevens op als Fondsbeheerder. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het Klimaatfonds.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 20 Budgettaire gevolgen van artikel 7 Onverdeeld (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verplichtingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Uitgaven	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onverdeeld	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onverdeeld							

Budgetflexibiliteit
Middelen in het Klimaatfonds zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Onverdeeld zijn geen middelen voorwaardelijk toegekend, gereserveerd of vrij beschikbaar wegens de technische aard van het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Onverdeeld. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 21 Verdiepingstabel artikel 7 Onverdeeld (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 t/m 2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2025	0	0	51.000	99.000	0	0	
Technische verwerking							
Loon- en prijsbijstelling	*15.515*	*58.691*	*49.098*	*57.216*	*46.493*	*85.669*	*204.243*
Herschikking	*– 15.515*	*141.309*	*150.902*	*142.784*	*– 46.493*	– 85.669	*– 204.243*
Generale korting Klimaatfonds		*– 200.000*	*– 200.000*	*– 200.000*			
Kadercorrectie Circulaire Economie			*– 51.000*	*– 99.000*			
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2026	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

In het MJP26 zijn er geen maatregelen toegekend vanuit dit artikel.

Technische verwerking
Dit betreft de verwerking van de loon- prijsontwikkeling die uitgedeeld is op dit artikel en mutaties (kasschuiven en interne herschikkingen) die dienen om het perceel in de benodigde en realistische kasritmes tebrengen, zodat de toekenningen conform het MJP26 mogelijk zijn en aansluiten bij de verwachtingen voor MJP27. Daarnaast heeft er een afboeking plaatsgevonden voor een generale korting. Tot slot heeft er een kadercorrectie plaatsgevonden voor Circulaire Economie.

4. Bijlagen

Bijlage 1: Totaaloverzicht Klimaatfonds

Het totaaloverzicht Klimaatfonds bevat vier tabellen de verhouding modaliteiten per maatregel, alle toekenningen het het Klimaatfonds, alle actuele reserveringen uit het MJP26 en een overzicht van alle uitvoeringskosten.

Verhouding modaliteiten per maatregel
Onderstaande tabel geeft weer hoeveel per maatregel definitief is toegekend, voorwaardelijk toegekend of gereserveerd.

Tabel 22 Modaliteiten per maatregel (bedragen x € 1.000)

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		Kernenergie			
I&W	2026	IenW en Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming en RIVM (uit Instrument uitvoeringslasten)	135.963		
KGG[1]	2023	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	20.000		
KGG	2024	Bedrijfsduur-verlenging Borssele	10.000		
KGG	2024	Kennisinfra	25.502		
KGG	2024	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	3.100		
KGG	2024	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	117.000		
KGG	2024	Uitvoeringslasten	62.000		
KGG	2025	Nieuwbouw kerncentrales	21.550		
KGG	2025	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	61.900		
KGG	2025	Uitvoeringslasten	17.609		
KGG	2025	Versterking Nucleaire Kennisinfrastructuur	39.498		
KGG	2026	Nieuwbouw kerncentrales	18.300		
KGG	2026	Projectorganisatie NEO NL	22.100		
KGG	2026	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	3.000		2.000
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	400.000		
		Totaal	**957.522**	**–**	**2.000**

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		CO2-vrije gascentrales			
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	780.000		
		Totaal	**780.000**	**–**	**–**

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		Energie-infrastructuur			
I&W	2023	Slimme laadinfrastructuur	13.000		
I&W	2024	Laadinfra bouw	120.000		
I&W	2024	Laadinfra walstroom	40.000		
I&W	2024	Laadinfrastructuur voor wegvervoer	403.800		
I&W	2025	Laadinfrastructuur schoon en emissieloos bouwen	214.000		
I&W	2025	Slimme laadinfrastructuur	39.000		
I&W	2025	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg	98.000		
I&W	2026	Aanleg Electric Road Systems		20.000	

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
I&W	2026	Elektrisch aangedreven Friese Waddenveren	50.000		
I&W	2026	Stopcontact op Land		65.500	
KGG	2023	Nationale subsidieregeling warmtenetten	200.000		
KGG	2024	Coördinatie MIEK-projecten	7.000		
KGG	2024	De-risken grootschalige waterstofopslag	125.000		
KGG	2024	EBN: versnellen onderzoek CCS	45.000		
KGG	2024	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	166.432		
KGG	2024	Nationale subsidieregeling warmtenetten	400.000		
KGG	2024	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	30.000		
KGG	2024	Realisatie van 3GW zon op zee in 2030	44.499		
KGG	2024	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	84.000		
KGG	2024	Waterstofnetwerk op zee	50.000		
KGG	2025	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	100.000		
KGG	2025	Nationale subsidieregeling warmtenetten	972.500		
KGG	2025	Waterstofnetwerk op zee	100.000		
KGG	2026	De-risken grootschalige waterstofopslag			102.000
KGG	2026	Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO_2-transport en -opslag)*[2]		639.200	
KGG	2026	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade voor een snellere ruimtelijke inpassing.	22.500		
KGG	2026	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet	197.000		
KGG	2026	Nationale deelneming Warmte		224.000	
KGG	2026	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	12.000		
KGG	2026	Onderwegpas			157.500
KGG	2026	Pakket noodmaatregelen netcongestie	13.000		
KGG	2026	Projectaanpak netcongestie	36.000	50.000	
KGG	2026	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)	44.689		
KGG	2026	WarmtelinQ+	195.000		
KGG	2026	Garantieregeling warmtenetten	174.500		
LVVN	2024	Distributienetten glastuinbouw	300.000		
LVVN	2026	Randvoorwaarden glastuinbouw			200.000
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	41.000		
		Totaal	**4.337.920**	**998.700**	**459.500**

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Toegekend**	**Toekenning onder voorwaarde**	**Reservering**
		Vroege fase opschaling			
BZK	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	19.300		
BZK	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	18.985		
FIN	2024	Onderzoek Nationaal Emissieplafond voor ESR sectoren	2.000		
I&W	2023	Wind op Zee	580.100		
I&W	2024	Bevorderen circulair doen en gedrag	33.700		
I&W	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	3.000		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
I&W	2024	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	69.100		
I&W	2024	Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten	6.660		
I&W	2025	Alcohol-to-jet (ATJ)	90.000		
I&W	2025	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	60.000		
I&W	2025	Handhavings- en uitvoeringskosten voor emissielabels binnenvaart (terugboeking)	– 4.331		
I&W	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	6.615		
I&W	2025	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma	100.000		
I&W	2025	Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	163.530		
I&W	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (binnenvaart)	30.500		
I&W	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (wegvervoer)	210.000		
I&W	2025	Verduurzaming zeevaartschepen	111.300		
I&W	2026	Correctie overheveling Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	70		
I&W	2026	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)			150.000
I&W	2026	Normering en stimulering biobased bouwen		10.585	
I&W	2026	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics			188.132
I&W	2026	Opschaling nieuwe aandrijftechnologieën luchtvaart	20.000		
I&W	2026	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart		33.500	
I&W	2026	Uitvoeringskosten IC12 bijmenging plastic			19.744
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 2	785.000		
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 3	600.000		
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 4	199.000		
KGG	2023	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	82.500		
KGG	2023	Wind op Zee	259.900		
KGG	2024	Continuering DEI+CE	55.192		
KGG	2024	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	60.000		
KGG	2024	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	380.000		
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 50 MW	249.900		
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	1.000.000		
KGG	2024	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	2.000		
KGG	2024	Geothermie, hoge temperatuur	52.000		
KGG	2024	Geothermie, lage temperatuur	100.000		
KGG	2024	H2Global, import van groene waterstof	300.000		
KGG	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	1.400		
KGG	2024	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.650		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen						
KGG	2024	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	25.000			
KGG	2024	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	100.000			
KGG	2025	Biopyrolyse	90.000			
KGG	2025	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie)	20.000			
KGG	2025	Flex (opschaling innovatieve flex)	40.000			
KGG	2025	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	500.000			
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	14.700			
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen (ISDE)	1.400			
KGG	2025	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	60.000			
KGG	2025	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	500.000			
KGG	2026	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	212.000	1.861.402		
KGG	2026	Elektrolyse, vraagsubsidies		662.198		
KGG	2026	Handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht				6.700
KGG	2026	iDSR				198.919
KGG	2026	Meetstandaard waterstof	12.498			
KGG	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	22.300			19.400
KGG	2026	Onderzoeksprogramma waterstof op zee (onderdeel demo 2)	25.000			
KGG	2026	Opschaling innovatieve lange termijn elektriciteitsopslag (voorheen: flex)				158.400
KGG	2026	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	50.000			
KGG	2026	Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)	20.000			
LVVN	2023	Wind op Zee	345.300			
LVVN	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	23.300			
LVVN	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	8.000			22.700
LVVN	2026	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	10.000	67.000		
OCW	2025	Subsidieregeling praktijkleren	7.000			
OCW	2025	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)	1.800			
OCW	2026	Subsidieregeling praktijkleren				15.000
VRO[3]	2026	Algemene reservering uitvoeringskosten, G1 uitfasering slechte huurwoningen				29.000
VRO	2026	Algemene reservering uitvoeringskosten, reservering voor G10 uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw				16.700
VRO	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	12.017			16.298
	2026	MRB gewichtscorrectie	86.000			
	2026	Normering lease per 2027	85.000			
	2023	Dekking generale beeld	880.000			
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	72.000			
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	318.314			

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
	2026	Restant potje uitvoeringskosten 88 mln.			2.158
		Totaal	**9.195.700**	**2.634.685**	**843.151**

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb			
EZ	2026	Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb		5.000	10.000
I&W	2026	Maatwerksubsidies AVI's			180.769
KGG	2023	NIKI	22.000		
KGG	2023	VEKI	28.000		
KGG	2024	NIKI (2022)	228.000		
KGG	2024	Ondersteuning cluster 6	2.960		
KGG	2024	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	25.000		
KGG	2024	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	66.000		
KGG	2024	VEKI	525.000		
KGG	2024	VEKI (2022)	112.000		
KGG	2025	Intensivering DEI+ (titel voorheen DEI-XL)	87.975		
KGG	2025	Maatwerkfinanciering Nobian	200.000		
KGG	2025	Ondersteuning cluster 6	6.100		
KGG	2025	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	10.000		
KGG	2026	Aramis (volloop)*[4]		662.000	
KGG	2026	Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb		35.000	65.000
KGG	2026	Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma		10.000	15.000
KGG	2026	IKC ETS	496.600		
KGG	2026	Intensivering DEI+ (oorspronkelijke DEI-XL)		100.035	65.490
KGG	2026	Maatwerkfinanciering (uit reservering eventuele maatwerksubsidies)			392.638
KGG	2026	NIKI	212.500		697.775
KGG	2026	Ondersteuning cluster 6	17.550		20.350
KGG	2026	Ophoging budget maatwerkfinanciering (uit reservering ophoging perceel)			256.341
KGG	2026	Social Climate Fund: fixteams voor bedrijven	9.000		
KGG	2026	Cosun	75.000	30.000	
KGG	2026	AnQore	46.000		
KGG	2026	Individuele bedrijfssteuncasus	15.000		
LVVN	2024	EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw)	199.900		
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	58.000		
		Totaal	**2.442.585**	**842.035**	**1.703.363**

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		Verduurzaming gebouwde omgeving			
BZK	2023	Energiebesparende maatregelen	160.000		
BZK	2023	Nationaal Isolatieprogramma	100.000		
BZK	2023	Versnelling lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma	62.500		
BZK	2024	Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken	425.000		
BZK	2024	Doe-het-zelf-vouchers	50.000		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksoverheidsvastgoed	364.600		
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	89.620		
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: subsidie DUMAVA	1.916.000		
BZK	2024	Nationaal Isolatie Programma	798.190		
BZK	2024	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	25.000		
BZK	2024	Warmtefonds ophogen	88.000		
BZK	2025	Maatschappelijk vastgoed: fonds	74.910		
BZK	2025	MaVa: verzoek ophoging budget	42.000		
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma extra	152.740		
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma: veranderde inzet middelen en ophoging budget	97.460		
BZK	2025	Programmatische aanpak maatschappelijk vastgoed	49.722		
BZK	2025	Warmtefonds ophogen	211.800		
KGG	2023	ISDE	100.000		
KGG	2024	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	100.000		
KGG	2024	Nationaal Isolatie Programma	796.240		
KGG	2024	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	485.000		
KGG	2025	Nationaal Isolatie Programma: veranderde inzet middelen en ophoging budget	216.700		
KGG	2026	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels		145.000	
KGG	2026	Nationaal Isolatie Programma	793.482		
KGG	2026	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	368.618		
OCW	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	17.070		
VRO	2026	Continuering Nationaal Warmtefonds	135.000		
VRO	2026	Financiële instrumenten voor verduurzaming van MaVa	175.000		
VRO	2026	Warmtefonds ophogen	200		
VWS	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	21.210		
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	29.000		
		Totaal	**7.945.062**	**145.000**	**–**

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Toegekend**	**Toekenning onder voorwaarde**	**Reservering**
		Onverdeeld			
KGG	2024	Burgerforum	6.186		
KGG	2024	Wetenschappelijke klimaatraad	35.000		
	2024	Dekking generale beeld	806.613		
		Totaal	**847.799**	**–**	**–**

1 sinds 2024 is KGG afgesplitst van EZK. De middelen van voor 2024 vallen in deze tabel onder KGG.
2 De maatregel 'Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO2-transport en -opslag)' betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.
3 sinds 2024 is VRO afgesplitst van BZK. De uitgaven van voor 2024 vallen onder BZK.
4 De maatregel «Aramis volloop» betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

Toekenningen (excl. uitvoeringskosten)
In onderstaande tabel staan, met uitzondering van de uitvoeringskosten, de maatregelen die zijn opgenomen in de proeve van begroting Klimaatfonds 2023 en de maatregelen die zijn toegekend met het beoordelingsproces van het MJP24, MJP25 en MJP26.

Tabel 23 Toekenningen (bedragen x € 1.000)

Toekenningen

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Kernenergie											
I&W	2026	IenW en Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming en RIVM (uit Instrument uitvoeringslasten)	135.963					10.274	14.659	24.275	42.770	43.985	
KGG	2023	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	20.000		20.000								
KGG	2024	Bedrijfsduur-verlenging Borssele	10.000			5.350	4.650						
KGG	2024	Kennisinfra	25.502			11.000	3.585	2.400	3.717	1.800	1.500	1.500	
KGG	2024	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	3.100		400	2.700							
KGG	2024	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	117.000		22.800	13.200	14.800	13.200	13.300	13.200	13.300	13.200	
KGG	2024	Uitvoeringslasten	62.000		2.300	8.200	10.700	10.100	9.000	7.500	7.400	6.800	
KGG	2025	Nieuwbouw kerncentrales	21.550				2.500	2.500	9.050	2.500	2.500	2.500	
KGG	2025	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	61.900			7.300	4.100	14.600	14.100	9.600	7.100	5.100	
KGG	2025	Uitvoeringslasten	17.609			569	1.799	1.799	8.899	1.799	1.799	945	
KGG	2025	Versterking Nucleaire Kennisinfrastructuur	39.498				5.415	4.983	6.900	7.200	7.500	7.500	
KGG	2026	Nieuwbouw kerncentrales	18.300					16.300	1.200	400	200	200	
KGG	2026	Projectorganisatie NEO NL	22.100				4.800	17.300					
KGG	2026	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	3.000					1.000	1.000	1.000			
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	400.000						200.000	200.000			
I&W	2025	*Terugboeking:* Borsele en onderzoek kerncentrales	– 3.500				– 3.500						
		Totaal	**954.022**	**–**	**45.500**	**48.319**	**48.849**	**94.456**	**281.825**	**269.274**	**84.069**	**81.730**	**–**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Kernenergie											
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	780.000									83.000	697.000
		Totaal	**780.000**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**83.000**	**697.000**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Energie-infrastructuur											

Toekenningen												
I&W	2023	Slimme laadinfrastructuur	13.000	13.000								
I&W	2024	Laadinfra bouw	120.000		4.000	16.000	28.000	28.000	22.000	12.000	10.000	
I&W	2024	Laadinfra walstroom	40.000		10.000	18.000	10.000	2.000				
I&W	2024	Laadinfrastructuur voor wegvervoer	403.800		29.160	63.180	63.180	63.180	63.180	63.180	58.740	
I&W	2025	Laadinfrastructuur schoon en emissieloos bouwen	214.000			50.000	54.000	60.000	50.000			
I&W	2025	Slimme laadinfrastructuur	39.000		20.000	12.500	6.500					
I&W	2025	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg	98.000		2.000	9.000	20.000	34.000	26.000	7.000		
I&W	2026	Elektrisch aangedreven Friese Waddenveren	50.000				4.000	4.000	8.000	9.000	10.000	15.000
KGG	2023	Nieuwe subsidieregeling warmtenetten	200.000	130.000	70.000							
KGG	2024	Coördinatie MIEK-projecten	7.000		3.500	2.000	1.500					
KGG	2024	De-risken grootschalige waterstofopslag	125.000		125.000							
KGG	2024	EBN: versnellen onderzoek CCS	45.000	11.250	11.250	11.250	11.250					
KGG	2024	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	166.432		23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	
KGG	2024	Nationale subsidieregeling warmtenetten	400.000		40.000	60.000	80.000	80.000	40.000	40.000	60.000	
KGG	2024	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	30.000		10.000	10.000	10.000					
KGG	2024	Realisatie van 3GW zon op zee in 2030	44.499		6.357	6.357	6.357	6.357	6.357	6.357	6.357	
KGG	2024	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	84.000		21.000	21.000	21.000	21.000				
KGG	2024	Waterstofnetwerk op zee	50.000			10.000	20.000	20.000				
KGG	2025	Waterstofnetwerk op zee	100.000			100.000						
KGG	2025	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	100.000				20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
KGG	2025	Nationale subsidieregeling warmtenetten	972.500			166.700	166.700	166.700	166.700	166.700	139.000	
KGG	2026	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade voor een snellere ruimtelijke inpassing.	22.500				2.500	3.500	5.500	5.500	5.500	
KGG	2026	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet	197.000				25.100	10.100	15.900	54.400	56.500	35.000
KGG	2026	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	12.000			4.200	2.900	2.900	1.000	1.000		

Toekenningen													
KGG	2026	Pakket noodmaatregelen netcongestie	13.000				2.087	4.161	3.893	2.859			
KGG	2026	Projectaanpak netcongestie	36.000				1.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	10.000
KGG	2026	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)	44.689				590	1.780	3.688	8.688	13.470	16.473	
KGG	2026	WarmtelinQ+	195.000					16.400	39.600	100.000	39.000		
KGG	2026	Garantieregeling warmtenetten	174.500					174.500					
LVVN	2024	Distributienetten glastuinbouw	300.000			15.100	29.900	49.800	66.100	61.300	45.100	32.700	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	41.000					41.000					
KGG	2025	*Terugboeking:* Nationale subsidieregeling warmtenetten	– 180.000									– 180.000	
		Totaal	**4.157.920**	**–**	**154.250**	**391.143**	**617.540**	**869.404**	**663.794**	**626.260**	**511.483**	**264.046**	**60.000**

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Na 2030**
		Vroege fase opschaling											
BZK	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	19.300		2.000	10.450	6.850						
BZK	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	18.985				7.146	10.738	1.101				
FIN	2024	Onderzoek Nationaal Emissieplafond voor ESR sectoren	2.000		120	500	500	500	380				
I&W	2023	Wind op Zee	580.100		29.800	31.100	29.500	429.800	8.100	23.100	23.000	5.700	
I&W	2024	Bevorderen circulair doen en gedrag	33.700			2.200	3.300	5.100	5.100	6.000	6.000	6.000	
I&W	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	3.000			1.600	1.400						
I&W	2024	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	69.100			11.900	23.800	16.650	6.250	3.000	3.000	4.500	
I&W	2024	Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten	6.660			1.332	1.332	1.332	1.332	1.332			
I&W	2025	Alcohol-to-jet (ATJ)	90.000				4.500	11.000	20.000	20.000	18.500	16.000	
I&W	2025	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	60.000				4.500	9.000	13.500	13.500	11.000	8.500	
I&W	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	6.615				2.756	3.859					
I&W	2025	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma	100.000				10.000	20.000	20.000	20.000	20.000	10.000	
I&W	2025	Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	163.530				3.766	7.766	12.766	29.766	42.766	66.700	

Toekenningen												
I&W	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (binnenvaart)	30.500			2.033	6.100	6.100	6.100	4.067	4.067	2.033
I&W	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (wegvervoer)	210.000				33.000	55.000	50.000	44.000	28.000	
I&W	2025	Verduurzaming zeevaartschepen	111.300				989	9.789	16.029	24.429	37.869	22.195
I&W	2025	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	60.000				12.000	21.000	18.000	6.000	3.000	
I&W	2026	Correctie overheveling Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	70									70
I&W	2026	Opschaling nieuwe aandrijftechnologieën luchtvaart	20.000						5.000	10.000	5.000	
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 2	785.000		95.000	230.000	275.000	185.000				
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 3	600.000		50.000	60.000	234.000	150.000	106.000			
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 4	199.000				116.000	60.000	14.000	3.000	3.000	3.000
KGG	2023	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	82.500		15.280	16.805	16.805	16.805	16.805			
KGG	2023	Wind op Zee	259.900		64.700	67.800	67.400	16.400	15.500	12.700	7.700	7.700
KGG	2024	Continuering DEI+CE	55.192			2.000	7.992	14.500	15.500	10.100	4.100	1.000
KGG	2024	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	60.000		60.000							
KGG	2024	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	380.000			95.000	95.000	95.000	95.000			
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 50 MW	249.900			13.000	13.000	13.000	20.000	17.000	17.000	156.900
KGG	2024	Elektrolyse,onshore: 500-1.000 MW	1.000.000			150.000	150.000	100.000	100.000	100.000	100.000	300.000
KGG	2024	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	2.000		1.000	1.000						
KGG	2024	Geothermie, hoge temperatuur	52.000			1.000	1.000	50.000				
KGG	2024	Geothermie, lage temperatuur	100.000				20.000	30.000	30.000	20.000		
KGG	2024	H2Global, import van groene waterstof	300.000			50.000	50.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
KGG	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	1.400			500	900					
KGG	2024	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.650			2.650	3.000	1.000				
KGG	2024	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	25.000			10.000	5.000	5.000	5.000			
KGG	2024	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	100.000			11.100	33.330	27.770	16.700	11.100		

Toekenningen													
KGG	2025	Biopyrolyse	90.000				3.000	12.000	19.500	21.000	15.000	19.500	
KGG	2025	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie)	20.000				10.000	10.000					
KGG	2025	Flex (opschaling innovatieve flex)	40.000				4.000	12.000	10.000	10.000	4.000		
KGG	2025	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	500.000			50.000	100.000	50.000	75.000	75.000	75.000	75.000	
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	14.700				14.700						
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen (ISDE)	1.400					1.400					
KGG	2025	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	500.000				11.100	44.400	77.800	94.400	100.000	172.300	
KGG	2026	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	212.000						4.240	74.200	63.600	42.400	27.560
KGG	2026	Meetstandaard waterstof	12.498					1.824	8.147	2.527			
KGG	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	22.300						9.600	12.700			
KGG	2026	Onderzoeksprogramma waterstof op zee (onderdeel demo 2)	25.000					5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
KGG	2026	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	50.000				150	3.500	5.200	8.500	9.400	8.250	15.000
KGG	2026	Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)	20.000					6.500	7.000	6.500			
LVVN	2023	Wind op Zee	345.300		35.100	40.100	43.100	46.600	44.600	49.600	45.600	40.600	
LVVN	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	23.300			1.300	10.000	12.000					
LVVN	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	8.000						4.000	4.000			
LVVN	2026	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	10.000				500	9.500					
OCW	2025	Subsidieregeling praktijkleren	7.000					7.000					
OCW	2025	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)	1.800				100	400	400	400	400	100	
VRO	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	12.017						6.305	5.712			
	2026	MRB gewichtscorrectie	86.000						55.000	31.000			
	2026	Normering lease per 2027	85.000						45.000	40.000			
	2023	Dekking generale beeld	880.000			50.000	300.000	300.000	230.000				
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	72.000					72.000					
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	– 202.914						– 168.891	– 44.623	– 23.200	– 23.900	57.700

Toekenningen													
	2025	*Terugboeking:* Handhavings- en uitvoeringskosten voor emissielabels binnenvaart	– 4.331										
I&W							– 884	– 1.243	– 1.135	– 1.069			
I&W	2025	*Terugboeking: Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics*	– 70.230				– 15.877	– 28.720	– 20.104	– 3.355	– 1.355	– 819	
KGG	2025	*Terugboeking: Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)*	– 273.968				– 54		– 146.237	– 43.364	– 25.674	– 58.639	
KGG	2025	*Terugboeking: Invoering batterijplicht zonneparken*	– 62.524					– 11.381	– 11.381	– 11.381	– 11.381	– 17.000	
		Totaal	**8.267.750**	**–**	**353.000**	**913.370**	**1.719.701**	**1.964.889**	**917.207**	**755.841**	**630.392**	**913.090**	**100.260**

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Na 2030**
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb											
KGG	2023	NIKI	22.000		22.000								
KGG	2023	VEKI	28.000		28.000								
KGG	2024	NIKI (2022)	228.000			10.115	84.733	72.629	36.314	24.209			
KGG	2024	Ondersteuning cluster 6	2.960			1.120	920	920					
KGG	2024	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	25.000			4.200	8.300	8.300	4.200				
KGG	2024	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	66.000			15.800	15.200	15.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
KGG	2024	VEKI	525.000			56.800	92.900	102.600	107.200	94.700	53.100	17.700	
KGG	2024	VEKI (2022)	112.000			49.000	42.000	14.000	7.000				
KGG	2025	Ondersteuning cluster 6	6.100				1.017	1.017	1.017	1.017	1.017	1.015	
KGG	2025	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	10.000			10.000							
KGG	2025	Maatwerkfinanciering Nobian	200.000				24.000	65.000	20.000	63.000	8.000	20.000	
KGG	2025	Intensivering DEI+ (titel voorheen DEI-XL)	87.975				14.025	30.600	26.350	8.500	4.250	4.250	
KGG	2026	IKC ETS	496.600				167.400	129.200	200.000				
KGG	2026	NIKI	212.500						10.000	10.125	27.125	30.125	135.125
KGG	2026	Ondersteuning cluster 6	17.550				2.875	4.225	3.550	4.550	2.050	300	
KGG	2026	Social Climate Fund: fixteams voor bedrijven	9.000					4.500	4.500				
KGG	2026	Cosun	75.000					45.000	20.000	10.000			
KGG	2026	AnQore	46.000					13.000	25.000	8.000			
KGG	2026	Individuele bedrijfssteuncasus	15.000				15.000						
LVVN	2024	EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw)	199.900			17.600	26.400	27.000	28.200	26.800	25.900	48.000	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	58.000					58.000					
KGG	2025	*Terugboeking: Maatwerkfinanciering Nobian*	– 15.534							– 15.534			

Toekenningen													
KGG	2025	*Terugboeking:* VEKI	– 134.960					– 58.000	– 76.960				
KGG	2025	*Terugboeking:* Ondersteuning cluster 6	– 800				– 800						
		Totaal	**2.291.291**	**–**	**50.000**	**164.635**	**494.770**	**532.991**	**498.331**	**240.367**	**126.442**	**126.390**	

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Na 2030**
		Verduurzaming gebouwde omgeving											
BZK	2023	Nationaal Isolatieprogramma	100.000				100.000						
BZK	2023	Versnelling lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma	62.500		62.500								
BZK	2024	Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken	425.000		119.000	160.000	146.000						
BZK	2024	Doe-het-zelf-vouchers	50.000			25.000	25.000						
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksoverheidsvastgoed	364.600				147.800	98.600	47.300	23.700	23.600	23.600	
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	89.620			17.300	8.090	23.340	5.040	15.450	4.950	15.450	
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: subsidie DUMAVA	1.916.000			287.400	325.600	325.600	275.600	275.600	275.600	150.600	
BZK	2024	Nationaal Isolatie Programma	798.190		8.080	435.660	354.450						
BZK	2024	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	25.000			5.500	7.000	7.000	5.500				
BZK	2024	Warmtefonds ophogen	88.000		88.000								
BZK	2025	Maatschappelijk vastgoed: fonds	74.910				74.910						
BZK	2025	MaVa: verzoek ophoging budget	42.000				42.000						
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma extra	152.740						32.160	36.860	41.860	41.860	
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma: verzoek om toekenning reservering, veranderde inzet middelen en ophoging budget	97.460			90.600		6.860					
BZK	2025	Programmatische aanpak maatschappelijk vastgoed	49.722				2.568	7.385	7.385	10.828	10.778	10.778	
BZK	2025	Warmtefonds ophogen	211.800				35.300	35.300	35.300	35.300	35.300	35.300	
KGG	2023	Energiebesparende maatregelen	160.000	155.000	5.000								
KGG	2023	ISDE	100.000		100.000								
KGG	2024	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	100.000				100.000						
KGG	2024	Nationaal Isolatie Programma	796.240		140.000	262.290	393.950						

Toekenningen													
KGG	2024	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	485.000		23.000	74.500	212.300	175.200					
KGG	2025	Nationaal Isolatie Programma: verzoek om toekenning reservering, veranderde inzet middelen en ophoging budget	216.700					216.700					
KGG	2026	Nationaal Isolatie Programma	793.482						199.000	198.000	197.982	198.500	
KGG	2026	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	368.618						150.000	139.500	77.118	2.000	
OCW	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	17.070				470	3.320	3.320	3.320	3.320	3.320	
VRO	2026	Continuering Nationaal Warmtefonds	135.000							108.000	27.000		
VRO	2026	Financiële instrumenten voor verduurzaming van MaVa	175.000					30.000	55.000	30.000	30.000	30.000	
VRO	2026	Warmtefonds ophogen	200				200						
VWS	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	21.210				4.040	4.040	4.040	3.030	3.030	3.030	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	29.000					29.000					
		Totaal	**7.945.062**	**155.000**	**545.580**	**1.358.250**	**1.979.678**	**962.345**	**819.645**	**879.588**	**730.538**	**514.438**	**–**

Dept.	**Jaar**	**Maatregel**	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Na 2030**

Toekenningen onder voorwaarden en reserveringen
Onderstaande tabel geeft de actuele toekenningen onder voorwaarden en reserveringen weer zoals opgenomen in het MJP26.

Tabel 24 Reserveringen (bedragen x € 1.000)

Reserveringen													
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Kernenergie											
KGG	2026	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	2.000								1.000	1.000	
			2.000	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**1.000**	**1.000**	**–**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Energie-infrastructuur											

Reserveringen

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
I&W	2026	voorwaardelijke toekenning - Aanleg Electric Road Systems	20.000					5.000	10.000	5.000			
I&W	2026	voorwaardelijke toekenning - Stopcontact op Land	65.500					1.900	9.300	8.500	12.500	10.500	22.800
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO2-transport en -opslag)[1]	639.200						213.067	213.067	213.066		
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Nationale deelneming Warmte	224.000					26.000	47.000	49.000	49.000	53.000	
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Projectaanpak netcongestie	50.000					5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	25.000
KGG	2026	De-risken grootschalige waterstofopslag	102.000									102.000	
KGG	2026	Onderwegpas	157.500								157.500		
LVVN	2026	Randvoorwaarden glastuinbouw	200.000						50.000	50.000	50.000	50.000	
			–										
			1.458.200	**–**	**–**	**–**	**–**	**37.900**	**334.367**	**330.567**	**487.066**	**220.500**	**47.800**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Vroege fase opschaling											
I&W	2026	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	150.000						15.000	52.500	52.500	15.000	15.000
I&W	2026	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	188.132				9.377	41.622	51.604	47.355	25.355	9.819	3.000
I&W	2026	Uitvoeringskosten IC12 bijmenging plastic	19.744					1.782	4.013	4.683	4.683	4.583	
I&W	2026	voorwaardelijke toekenning - Normering en stimulering biobased bouwen	10.585						1.445	4.368	3.272	1.500	
I&W	2026	voorwaardelijke toekenning - Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart	33.500					5.440	5.720	8.720	9.320	4.300	
KGG	2026	Handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.700						6.700				
KGG	2026	iDSR	198.919						49.730	55.755	31.655	25.629	36.150
KGG	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	19.400								3.500	11.900	4.000

Reserveringen

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
KGG	2026	Opschaling innovatieve lange termijn elektriciteitsopslag (voorheen: flex)	158.400					4.400	17.600	28.600	35.200	35.200	37.400
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	1.861.402						378.000	590.000	300.995	100.000	492.407
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Elektrolyse, vraagsubsidies	662.198							30.000	66.765	90.000	475.433
LVVN	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	22.700								5.000	6.700	11.000
LVVN	2026	voorwaardelijke toekenning - Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	67.000						16.750	16.750	16.750	16.750	
OCW	2026	Subsidieregeling praktijkleren	15.000						8.000	7.000			
VRO	2026	Algemene reservering uitvoeringskosten, G1 uitfasering slechte huurwoningen	29.000						1.000	3.000	21.000	4.000	
VRO	2026	Algemene reservering uitvoeringskosten, reservering voor G10 uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw	16.700						16.700				
VRO	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	16.298								4.520	4.648	7.130
	2026	Restant potje uitvoeringskosten 88 mln.	2.158					1.354	804				
			3.477.836	**–**	**–**	**–**	**9.377**	**54.598**	**573.066**	**848.731**	**580.515**	**330.029**	**981.520**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb											
EZ	2026	Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb	10.000						3.000	3.000	2.000	2.000	
EZ	2026	voorwaardelijke toekenning - Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb	5.000					1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
I&W	2026	Maatwerksubsidies AVI's	180.769					36.087	94.783	8.044	41.855		

Reserveringen													
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
KGG	2026	Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	65.000					65.000					
KGG	2026	Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	15.000					15.000					
KGG	2026	Intensivering DEI+ (oorspronkelijke DEI-XL)	65.490					10.205	13.207	19.863	12.577	9.638	
KGG	2026	Maatwerkfinanciering (uit reservering eventuele maatwerksubsidies)	392.638					60.034	152.612	58.090	117.002	4.900	
KGG	2026	NIKI	697.775								8.000	41.834	647.941
KGG	2026	Ondersteuning cluster 6	20.350					1.375	6.375	9.000	2.000	1.600	
KGG	2026	Ophoging budget maatwerkfinanciering (uit reservering ophoging perceel)	256.341					77.048	94.443	40.152	44.698		
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Aramis (volloop)[2]	662.000						165.500	165.500	165.500	165.500	
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Cosun	30.000						10.000	15.000	5.000		
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	35.000					35.000					
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	10.000					10.000					
KGG	2026	voorwaardelijke toekenning - Intensivering DEI+ (oorspronkelijke DEI-XL)	100.035						11.753	16.798	15.762	8.809	46.913
			2.545.398	**–**	**–**	**–**	**–**	**310.749**	**552.673**	**336.447**	**415.394**	**235.281**	**694.854**

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Verduurzaming gebouwde omgeving											
KGG	2026	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	145.000					76.000	69.000				
			145.000	**–**	**–**	**–**	**–**	**76.000**	**69.000**	**–**	**–**	**–**	**–**
		Totaal Klimaatfonds	**7.628.434**	**–**	**–**	**–**	**9.377**	**479.247**	**1.529.106**	**1.515.745**	**1.483.975**	**786.810**	**1.824.174**

1 De maatregel 'Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO2-transport en -opslag)' betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

2 *De maatregel «Aramis volloop» betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

Uitvoeringskosten Klimaatfonds
Vooruitlopend op de instellingswet heeft het kabinet met de voorjaarsbesluitvorming 2022 besloten dat uitvoeringskosten die verband houden met het Klimaatfonds in beginsel uit fondsmiddelen worden gefinancierd. Onderstaande reeks aan uitvoeringskosten is overgeboekt naar de verantwoordelijke departementen.

Tabel 25 Uitvoeringskosten Klimaatfonds (bedragen x € 1.000)

Uitvoeringskosten	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	na 2030	cum
Capaciteit Rijk	**9.725**	**20.870**	**30.545**	**35.084**	**52.212**	**52.740**	**51.120**	**49.336**	**47.837**	**2.250**	**351.719**
KGG	8.818	17.472	23.472	27.522	46.122	45.372	44.622	42.872	41.472	2.250	299.994
BZK	382	1.528	1.528	2.528	2.528	1.528	1.528	1.528	1.528		14.606
FIN			3.400	770	770	770	770	770	770		8.020
I&W	525	1.870	2.145	4.264	2.792	5.070	4.200	4.166	4.067		29.099
Apparaatskosten uitvoerings-organisaties en kennisinstellingen	**19.000**	**40.700**	**40.700**	**40.700**	**34.000**	**34.000**	**33.650**	**33.650**	**33.650**	**0**	**310.050**
Onderzoek	1.000	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0	0		7.000
Projecten Rijkscoördinatieregeling (RCR)	1.800	2.100	700	200	0	0	0	0	0		4.800
Projecten Klimaatakkoord	1.000	5.700	5.700	5.700	0	0	0	0	0		18.100
ILT	1.000	1.000	1.000	1.000	2.050	2.000	1.650	1.650	1.650		13.000
TNO	2.900	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000		26.900
VIVET	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		9.000
RVO	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000		85.000
NEa	1.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000		41.000
KNMI	115	115	115	115	115	115	115	115	115		1.035
RWS	500	500	500	500	500	500	500	500	500		4.500
RIVM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		9.000
ACM	2.028	4.340	3.641	3.007	3.111	3.111	3.111	3.111	3.111		28.571
SodM	312	467	467	467	467	467	467	467	467		4.048
Overige personele uitgaven	345	4.478	6.577	7.711	7.757	7.807	7.807	7.807	7.807		58.096
Totaal	**28.725**	**61.570**	**71.245**	**75.784**	**86.212**	**86.740**	**84.770**	**82.986**	**81.487**	**2.250**	**661.769**

Met de ontwerpbegroting 2023 was totaal € 529 mln aan uitvoeringskosten overgeheveld aan diverse departementen. Met het MJP24 is aanvullend € 18,6 mln toegekend aan FIN en IenW waarbij totaal € 547,6 mln toegekend is aan uitvoeringskosten. Met het MJP25 is aan BZK en IenW aanvullend € 17,7 mln toegekend en met het MJP26, is totaal € 96,3 mln.

KGG
Dit betreft uitvoeringskosten voor de provincies (€ 50,0 mln) en de uitvoeringslasten KGG/ Medeoverheden voor de bouw van vier kerncentrales (€ 39,6 mln).

ILT
Dit betreft uitvoeringskosten voor ILT voor de verbetering toezicht F-gassen (€ 4,0 mln).

IenW
Dit betreft uitvoeringskosten voor IenW voor de uitvoeringskosten maatwerkaanpak afvalverbrandingsinstallaties (€ 2,8 mln).

Zie het MJP26 voor meer informatie.

Bijlage 2: Rijksbrede Klimaatfonds bijlage

In onderstaand tabel staan alle standen van de Klimaatfondsmiddelen op de departementale begroting van departementen die Klimaatfondsmiddelen toegekend hebben gekregen via het MJP26. Vanaf de Ontwerpbegroting 2026 wordt dit overzicht niet meer gepresenteerd op alle individuele begrotingen maar in een totaaloverzicht op de Klimaatfondsbegroting.

Tabel 26 Totaaloverzicht Klimaatfonds bijlage

Totaal uitgaven Rijksbreed	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rijksbreed Klimaatfonds uitgaven	**1.462.152**	**2.431.668**	**3.355.314**	**3.159.566**	**3.072.993**	**2.373.816**	**3.277.655**
Ministerie van Klimaat en Groene Groei	378.282	1.240.869	2.480.300	1.997.719	1.839.875	1.379.764	2.359.731
Ministerie van Economische Zaken	3.237	17.400	9.000	6.000	5.000	5.000	5.000
Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	978.581	967.415	525.422	623.962	626.364	494.141	351.785
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	44.457	104.174	204.150	390.294	438.823	341.516	394.199
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	9.875	3.267	12.503	5.453	3.703	3.703	3.775
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	10.000	5.097	1.436	3.761	3.177	3.177	3.177
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur	37.720	93.446	122.503	132.377	156.051	146.515	159.988

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (23) Ministerie van Klimaat en Groene Groei (bedragen x € 1.000)

		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Uitgaven		378.282	1.240.869	2.480.300	1.997.719	1.839.875	1.379.764	2.359.731
Artikel	**Klimaatfondsmaatregel**							
Subsidies		**264.927**	**1.032.813**	**2.034.306**	**1.778.777**	**1.641.780**	**1.170.959**	**2.173.061**
Demonstratieregeling Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+)	Biopyrolyse		0	7.907	17.118	9.654	9.913	19.421
	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie) en Flex (opschaling innovatieve flex)		2.121	9.996	6.662	6.665	2.654	
	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	0	3.528	23.383	66.812	101.554	121.753	239.902
	Continuering DEI+CE		13.968	30.583	26.367	8.226	4.162	4.413
	Intensivering DEI+		4.451	14.538	11.000	6.600	4.250	
Projecten Klimaat en Energieakkoord	Burgerforum	0	20	625			0	0
	Klimaatcommunicatie		1.351				0	0
	Wetenschappelijke klimaatraad	0	96	93	447	447	447	94
ISDE-regeling	Nationaal Isolatieprogramma, ISDE, Energiebesparende maatregelen,	117.917	484.361	449.639	425.252	418.109	356.796	283.643

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels en Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw							
Overige Subsidies	EBN: versnellen onderzoek CCS	10.041	12.547	12.547				0
	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	0	2	68			0	0
	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	0	526	8.676	8.100			0
	Verbetering toezicht F-gassen			1.050	1.000	650	650	650
	VIVET	739	880	895	883	883	884	885
Opschalingsinstrument waterstof	De-risken grootschalige waterstofopslag	235	150	133.606				0
	Elektrolyse, onshore: 50 MW	2.626	21.393	78.192	21.949	22.064	15.079	86.240
	Elektrolyse,onshore: 500-1.000 MW	0	48.223	181.822	193.569	274.572	245.955	245.313
	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	160	11	633	633	124	125	0
	H2Global, import van groene waterstof	2.050	0	0	139	30.149	30.149	246.239
	Waterstofnetwerk op zee	39.100	11.843	72.635	58.810	4.670	4.738	4.841
	Meetstandaard waterstof			1.824	8.147	2.527		
IPCEI waterstof	IPCEI Waterstof golf 2	0	52.255	192.354	289.740	95.481	30.424	
	IPCEI Waterstof golf 3	0	0	9.999	17.978	335.022	35.609	247
	IPCEI Waterstof golf 4	0	1.283	41.604	34.421	20.217	29.185	2.843
MIEK	Coördinatie MIEK-projecten	78	278	323			0	0
Warmtenetten investeringssubsidie (WIS)	Nationale subsidieregeling warmtenetten	3.116	11.033	57.602	86.109	114.863	151.469	952.104
Geothermie (Klimaatfonds)	Geothermie, hoge temperatuur	0	1.697	51.243			0	0
	Geothermie, lage temperatuur	0	249	33.256	29.580	25.729	51	
Subsidieregeling flexibiliteit	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie) en Flex (opschaling innovatieve flex)		9.000	9.915	970			
Correctieregeling duurzame warmte	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	20.348					0	0
Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	2.688	5.379	24.801	24.186	24.216	24.275	24.377
Realisatie Zon op Zee	Realisatie van 3 GW zon op zee in 2030	0	54	0	0	0	0	0
	Realisatie Zon op Zee		1.938	7.073	9.024	7.864	17	
Verduurzaming industrie	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	24.061	22.327	217.666	53.695	16.445	14.754	3.926
Indirecte kostencompensatie ETS	IKC ETS		167.400	126.662	199.088	150.000		

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Investeringen Verduurzaming Industrie - Klimaatfonds	NIKI	0	0	42.134	42.133	42.133	42.133	25.280
	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	0	6.815	5.480	10.436	2.341		
	VEKI	29.306	72.252	135.994	97.334	43.786	19.750	6.817
Stimuleringsprogramma koolstofverwijdering (klimaatfonds)	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering		150	3.500	5.200	8.500	9.400	8.250
Social Climate Fund	Social Climate Fund – fixteams kwetsbare micro-mkb'ers				4.500	4.500		
Flankerend beleid WOZ	Wind op Zee	13.201	76.873	40.690	24.812	10.595	3.839	2.042
SDE +	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)		590	1.693	3.566	8.577	13.382	16.419
Subsidies WarmtelinQ	WarmtelinQ+			16.400	39.600	100.000	39.000	
Subsidie Invest NL	subsiedie Invest NL		15.000					
Leningen		**0**	**2.635**	**18.581**	**16.546**	**19.132**	**0**	**0**
Verduurzaming industrie	Overbruggingskrediet plastic recycling			6.500	7.000	6.500		
	Biobased bouwen	0	2.635	12.081	9.546	12.632		
Opdrachten		**41.351**	**59.733**	**131.294**	**75.763**	**46.850**	**42.070**	**35.094**
Onderzoek & opdrachten	Projectaanpak, wetgeving en beleid netcongestie		1.210	2.209	2.221	1.929	5.000	5.000
	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten		4.200	2.875	2.878	980	984	
	RCR-projecten	1.914	1.320	2.104	602	584	0	0
	Onderzoek K&E	1.251	828				0	0
Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	7.071	18.045	20.935	14.808	2.453	2.577	0
Projecten Kernenergie	Bedrijfsduur-verlenging Borssele	1.593	1.958	1.700	1.400	1.600	1.500	500
	Kennisinfra	2.446	5.702	13.918	19.225	9.834	7.416	7.593
	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	133	2.650	19.724	12.357	7.869	5.395	5.040
	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	26.303	8.744	39.611	17.453	15.777	15.562	15.669
	Neo NL		12.400	22.700				
Verduurzaming industrie	Ondersteuning cluster 6	640	2.676	5.518	4.819	5.824	3.636	1.292
Bijdragen Baten-lastendiensten		**32.050**	**36.518**	**21.472**	**20.671**	**19.413**	**19.413**	**19.413**
RVO	Bijdrage RVO	29.345	28.180	12.294	12.179	12.179	12.179	12.179
Nea	Bijdrage Nea	2.705	7.206	7.867	6.613	5.473	5.473	5.473
KNMI	Bijdrage KNMI	0	201	201	137	125	125	125
RIVM	Bijdrage RIVM	0	2	0	1.196	1.090	1.090	1.090
RWS	Bijdrage RWS	0	929	1.110	546	546	546	546

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bijdragen aan ZBO/RWT			**8.848**	**3.210**	**3.321**	**3.285**	**3.285**	**3.285**	**3.285**
TNO kerndepartement	Bijdrage TNO bodembeheer		4.818	3.154	3.321	3.285	3.285	3.285	3.285
	TNO Energietransitie		4.030	56				0	0
Bijdragen aan mede-overheden			**31.106**	**105.960**	**96.826**	**102.677**	**109.415**	**144.037**	**128.878**
Regeling toezicht energiebesparingsplicht	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht		0	525	2.225	2.082	2.083	0	0
Uitvoeringskosten klimaat medeoverheden	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee		0	0	0	0	0	0	0
	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)		0	0	1.179	1.190		0	0
	Uitvoeringslasten		0	288	11.647	9.814	9.350	7.364	4.819
	Projecten en aanpak netcongestie			0	0	9.762	9.783	9.828	9.896
	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade				2.456	3.438	5.443	5.455	5.473
	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee		31.106	105.147	54.219	66.291	66.856	66.990	52.190
	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet				25.100	10.100	15.900	54.400	56.500
Storting begrotingsreserve					**174.500**				
Storting in begrotingsreserve Garantieregeling Warmtenetten	Garantieregeling warmtenetten				174.500				

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (13) Ministerie van Economische Zaken (bedragen x € 1.000)

		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Uitgaven		**3.237**	**17.400**	**9.000**	**6.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
Artikel/ Instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
02 Bedrijvenbeleid: innovatief en duurzaam ondernemen		**3.000**	**9.066**	**8.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
Subsidies		**3.000**	**9.066**	**8.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
Qredits duurzaamheid	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	3.000	4.000	3.000				
Actieplan Groene en Digitale Banen	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	0	5.066	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Bijdragen aanZBO/RWT		**237**	**8.036**	**800**	**800**	**–**	**–**	**–**
Bijdrage aan TNO		237	8.036	800	800			
Bijdragen aan (internationale) organisaties		**–**	**298**	**200**	**200**	**–**	**–**	**–**
Bijdrage aan Delatares			100					

Totaal uitgaven Rijksbreed	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Toegepast onderzoek organisaties TO2 (excl.TNO)			198	200	200		

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (22) Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (bedragen x € 1.000)

		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uitgaven		**978.581**	**967.415**	**525.422**	**623.962**	**626.364**	**494.141**	**351.785**
Artikel/ Instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
2 Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit		**978.581**	**967.415**	**525.422**	**623.962**	**626.364**	**494.141**	**351.785**
1 Energietransitie en duurzaamheid		**969.875**	**953.923**	**514.184**	**616.556**	**620.652**	**494.141**	**351.785**
1 Subsidies (regelingen)		254.257	443.019	414.769	499.389	532.382	419.705	267.705
11 Energiebesparing Koopsector	Nationaal isolatieprogramma	15.250	16.000	2.000	27.800	32.500	37.500	37.500
12 Energietransitie en duurzaamheid	Energiebesparende maatregelen	1.268	3.063	1.340	1.059	778	778	778
14 Maatschappelijk vastgoed fonds	Maatschappelijk vastgoedfonds: dotaties	0	49.910	30.000	55.000	30.000	30.000	30.000
16 Nationaal Isolatie Programma	Doe-het-zelvers en vouchers	0	0	980	980	980	980	980
17 Ontzorgen Vereniging van Eigenaren	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	1.373	6.258	7.259	5.730	5.303	3.072	3.072
19 SAH	Warmtenetten investeringssubsidie	0	25.000	0	0	0	0	0
21 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Maatschappelijk vastgoed: subsidies	236.366	307.288	337.890	373.520	319.521	285.075	160.075
22 Warmtefonds	Warmtefonds ophogen	0	35.500	35.300	35.300	143.300	62.300	35.300
3 Opdrachten		0	77	0	0	0	0	0
30 Energietransitie en duurzaamheid	Energiebesparende maatregelen	0	77	0	0	0	0	0
31 Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Gebouwde omgeving	0	0	0	0	0	0	0
14 Bijdrage aan medeoverheden		721.473	486.328	1.951	37.352	33.468	24.265	34.265
41 Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Gebouwde omgeving	0	8.500	0	0	0	0	0
42 NIP (Lokale aanpak woningisolatie)	Nationaal isolatieprogramma	656.060	474.834	0	0	0	0	0
43 NIP (Soortenmanagement)	Nationaal isolatieprogramma	50.730	834	281	186	0	0	0
47 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	14.683	490	0	13.496	9.798	595	10.595
52 Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe isolatie en ventilatie	Gebouwde omgeving	0	1.670	1.670	23.670	23.670	23.670	23.670
17 Bijdrage aan agentschappen		2.025	18.199	3.833	2.184	2.356	1.827	1.827
70 Dienst Publiek en Communicatie	Nationaal isolatieprogramma	2.025	2.303	1.760	1.760	1.760	1.760	1.760

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
76 RVO (Energietransitie en duurzaamheid)	Energiebesparende maatregelen	0	7.034	1.028	240	0	0	0
77 RVO (Uitvoering Energieakkoord)	Uitvoering energieakkoord	0	813	1.045	184	596	67	67
79 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Duurzaam rijksvastgoed	0	8.049	0	0	0	0	0
20 Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken		– 7.880	6.300	93.631	77.631	52.446	48.344	47.988
20 EGO (innovatie)	Nationaal isolatieprogramma	– 7.880	5.180	4.920	4.920	4.920	4.920	4.920
23 Uitfaseren van slechte labels	Uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw	0	911	1.000	0	0	0	0
24 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Duurzaam rijksvastgoed	0	209	87.711	72.711	47.526	43.424	43.068
2 Bouwregelgeving en bouwkwaliteit		**8.706**	**13.492**	**11.238**	**7.406**	**5.712**	**0**	**0**
1 Subsidies (regelingen)		8.706	13.492	11.238	7.406	5.712		
10 Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	8.706	13.492	11.238	7.406	5.712		

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (12) Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (bedragen x € 1.000)

		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totaal uitgaven		44.457	104.174	204.150	390.294	438.823	341.516	394.199
Artikel/ Instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
HXII artikel 14 - Wegen en Verkeersveiligheid		**23.643**	**63.798**	**131.340**	**237.424**	**201.388**	**118.912**	**148.324**
Opdrachten		**233**	**280**	**9.780**	**100.887**	**77.901**	**38.792**	**59.204**
Laadinfra wegvervoer	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	233	30		10.222	4.214	7.060	31.620
Laadinfra bouw	Laadinfrastructuur bouw			7.948	88.083	72.023	31.400	27.584
Zero-emissie zones	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)		250	1.832	2.582	1.664	332	
Subsidies		**10.227**	**53.518**	**92.560**	**136.537**	**123.487**	**80.120**	**89.120**
Laadinfra wegvervoer	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	8.867	32.832	78.060	97.537	75.987	40.120	27.120
Laadinfra bouw	Laadinfrastructuur bouw	1.360	6.200	7.500	14.000	17.500		
SWIM	Subsidie Waterstof in Mobiliteit (SWIM)		14.486	7.000	25.000	30.000	40.000	62.000
Bijdrage aan medeoverheden		**13.183**	**10.000**	**29.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Laadinfra	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	13.183	10.000	29.000				
HXII artikel 17 - Luchtvaart		**105**	**767**	**6.239**	**28.950**	**47.516**	**41.556**	**38.338**
Opdrachten		**105**	**767**	**739**	**200**	**200**	**200**	**100**

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Luchtvaartverkeer energie	Luchtvaartverkeer Energie op Zee	105	767	539	100	100	100	100
Alcohol-to-jet en Duurzame brandstoffen	Alcohol-to-jet en Duurzame brandstoffen			200	100	100	100	0
Subsidies		**0**	**0**	**5.500**	**28.750**	**47.316**	**41.356**	**38.238**
Alcohol-to-jet	Alcohol-to-jet			3.000	13.500	23.591	22.569	23.250
Duurzame luchtvaartbrandstoffen	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)			2.500	10.250	15.725	13.787	14.988
Aandrijftechnologieën	Aandrijftechnologieën				5.000	8.000	5.000	
HXII artikel 18		**0**	**10.891**	**18.330**	**36.881**	**67.737**	**78.138**	**118.709**
Opdrachten		**0**	**170**	**1.480**	**1.875**	**1.560**	**1.560**	**2.626**
Verduurzaming Zeevaart	Verduurzaming Zeevaart		105			100	100	400
Verduurzaming Binnenvaart	Verduurzaming Binnenvaart		65	1.480	1.875	1.460	1.460	2.226
Subsidies		**0**	**10.721**	**16.850**	**35.006**	**66.177**	**76.578**	**116.083**
Walstroom	Walstroom Zeehavens		10.471	10.000	7.556	9.577	1.396	1.000
Verduurzaming Binnenvaart	Verduurzaming Binnenvaart		250	3.550	16.310	38.410	44.502	73.176
Verduurzaming Zeevaart	Verduurzaming Zeevaart			3.300	11.140	18.190	30.680	41.907
HXII artikel 21		**4.444**	**20.392**	**17.897**	**14.884**	**16.940**	**8.327**	**7.167**
Opdrachten		**307**	**940**	**5.449**	**2.506**	**5.235**	**2.792**	**2.792**
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	72	551	2.456	2.506	2.742	2.792	2.792
Plastics norm	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	211						
Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	24	389	2.993	0	2.493	0	0
Subsidies		**4.137**	**19.452**	**12.448**	**12.378**	**11.705**	**5.535**	**4.375**
DEI+CE	Continuering DEI+CE	0	3.215	7.738	9.768	7.825	2.025	1.125
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	1.009	860	2.610	2.610	3.560	3.510	3.250
Plastics norm	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	3.128	15.297	2.000				
Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen		80	100		320		
HXII artikel 22		**629**	**700**	**2.000**	**3.750**	**12.750**	**30.250**	**30.250**
Opdrachten		**629**	**700**	**2.000**	**3.750**	**12.750**	**30.250**	**30.250**
NVS	Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming	629	700	2.000	3.750	12.750	30.250	30.250
HXII artikel 97		**205**	**1.039**	**1.606**	**1.773**	**1.059**	**1.059**	**1.686**
Opdrachten		**205**	**1.039**	**1.606**	**1.773**	**1.059**	**1.059**	**1.686**
Overige opdrachten	Nucleaire initiatieven	205	1.039	1.606	1.773	1.059	1.059	1.686

Mobiliteitsfonds	**Klimaatfondsmaatregel**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Uitgaven MF fonds		**5.400**	**3.600**	**24.000**	**64.000**	**89.000**	**61.000**	**49.725**
MF artikel 11		**0**	**0**	**24.000**	**24.000**	**28.000**	**29.000**	**30.000**

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Overige reserveringen	Elektrificatie Friese Waddenveren		0	0	4.000	4.000	8.000	9.000	10.000
	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma		0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
MF artikel 12			**5.400**	**3.600**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onderhoud	Geleiderail Zonnepark		5.400	3.600	0	0	0	0	0
MF artikel 13			**0**	**0**	**0**	**20.000**	**36.000**	**27.000**	**15.000**
Planning en studies personenvervoer	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg		0	0	0	20.000	36.000	27.000	15.000
MF artikel 15			**0**	**0**	**0**	**20.000**	**25.000**	**5.000**	**4.725**
Planning en studies	Wind op Zee		0	0	0	20.000	25.000	5.000	4.725
Deltafonds	**Klimaatfondsmaatregel**		**2.024**	**2.025**	**2.026**	**2.027**	**2.028**	**2.029**	**2.030**
Uitgaven MF fonds			**10.031**	**2.987**	**2.738**	**2.632**	**2.433**	**2.274**	**0**
DF artikel 3			**8.509**	**1.726**	**1.563**	**1.459**	**1.775**	**1.876**	**0**
Onderhoud zoetwatervoorziening	Wind op Zee		8.509	1.726	1.563	1.459	1.775	1.876	0
DF artikel 5			**1.522**	**1.261**	**1.175**	**1.173**	**658**	**398**	**0**
Apparaatskosten RWS	Wind op Zee		1.522	1.261	1.175	1.173	658	398	0

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (08) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (bedragen x € 1.000)

		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal uitgaven		9.875	3.267	12.503	5.453	3.703	3.703	3.775
Artikel/ Instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
1 Primair onderwijs		**0**	**850**	**600**	**600**	**0**	**0**	**0**
Subsidies	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		850	600	600			
3 Voortgezet onderwijs		**0**	**145**	**50**	**0**	**0**	**0**	**0**
Subsidies	Techkwadraat		145	50				
4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie		**0**	**200**	**7.100**	**100**	**0**	**0**	**0**
Subsidies	Subsidieregeling praktijkleren			7.000	0			
	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		200	100	100			
14 Cultuur		**0**	**1.454**	**4.135**	**4.135**	**3.415**	**3.415**	**3.415**
Bekostiging	Duurzame monumentenlening		484	3.415	3.415	3.415	3.415	3.415

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Subsidies	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed			450	450	450		
Opdrachten	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed			520	270	270		
16 Onderzoek en wetenschapsbeleid			**9.875**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bekostiging	Horizon Europe Partnerschap Driving Urban Transition II		7.075					
	NWA-call Visserij		2.800					
25 Emancipatie			**0**	**288**	**288**	**288**	**288**	**288**	**360**
Opdrachten	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)			288	288	288	288	288	360
95 Apparaat Kerndepartement			**0**	**330**	**330**	**330**	**0**	**0**	**0**
Eigen personeel	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed			330	330	330		

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (16) Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (bedragen x € 1.000)

		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Uitgaven		**10.000**	**5.097**	**1.436**	**3.761**	**3.177**	**3.177**	**3.177**
Artikel/ Instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
Bekostiging		**0**	**1.283**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Projectaanvragen Caribisch Nederland	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		1.283					
Bijdrage aan medeoverheden		**0**	**628**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Projectaanvragen Caribisch Nederland	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		628					
Subsidie		**10.000**	**1.700**	**1.200**	**1.200**	**0**	**0**	**0**
BOSA	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	10.000						
KIP MV	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		1.700	1.200	1.200			
Opdrachten		**0**	**1.486**	**236**	**2.561**	**3.177**	**3.177**	**3.177**

Totaal uitgaven Rijksbreed		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ontzorgingstrajecten	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed		1.486	236	2.561	3.177	3.177	**3.177**

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het (14) Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (bedragen x € 1.000)

		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totaal uitgaven		**37.720**	**93.446**	**122.503**	**132.377**	**156.051**	**146.515**	**159.988**
Artikel/instrument	**Klimaatfondsmaatregel**							
21 Land- en tuinbouw		**13.234**	**37.244**	**76.332**	**85.043**	**100.290**	**105.185**	**123.658**
Subsidies	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen		500	9.500				
	EG-regeling (Energie- efficiëntie Glastuinbouw)	13.200	22.834	24.800	28.200	26.800	25.900	48.100
	Distributienetten Glastuinbouw	34	11.992	34.832	47.843	65.490	76.285	73.558
Leningen	Normering en stimulering biobased bouwen		1.918	7.200	9.000	8.000	3.000	2.000
Opdrachten	Normering en stimulering biobased bouwen							
22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken		**21.047**	**50.182**	**44.764**	**47.051**	**55.761**	**41.330**	**36.330**
Subsidies	Wind op zee	19.257	11.444					
Opdrachten	Wind op zee	1.790	10.180	44.764	47.051	55.761	41.330	36.330
Bijdrage aan medeoverheden	Wind op zee		28.558					
23 Kennis en innovatie		**3.439**	**3.637**	**1.407**	**283**	**0**	**0**	**0**
Subsidies		2.371	2.504	336	262			
Opdrachten		51	81	81	21			
Bijdrage aan baten-lastendiensten		1.017	1.052	990				
24 Uitvoering en toezicht		**–**	**2.383**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bijdrage aan baten-lastendiensten			2.383					